

Moona Hellsten

YHTEISÖN MERKITYS KUNTOUTUMISESSA PORIN
KLUBITALO SARASTUKSESSA

Sosiaalialan koulutusohjelma
2014

YHTEISÖN MERKITYS KUNTOUTUMISESSA PORIN KLUBITALO SARASTUKSESSA

Hellsten, Moona
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Marraskuu 2014
Ohjaaja: Sirén, Anja
Sivumäärä: 54
Liitteitä: 1

Asiasanat: yhteisö, terapeutin yhteisö, kolmas sektori, klubitalo

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millä tavoin Porin Klubitalo Sarastuksen yhteisö on vaikuttanut jäsenten kuntoutumiseen. Tutkimusongelmia oli kaiken kaikkiaan neljä. Ensimmäinen tutkimusongelma käsitteli Klubitalon toimintaperiaatteiden toteutumista. Toinen tutkimusongelma rakentui samojen toimintaperiaatteiden pohjalta, mutta tutki työpainotteisen päivän vaikutuksia jäseniin. Lisäksi tutkin kuntoutumiseen liittyvien teemojen pohjalta, millä tavalla Porin Klubitalo Sarastus on vaikuttanut jäsenten kuntoutumiseen. Yhdeksi tutkimusongelmaksi rajautui myös Klubitalolle hakeutumisen motiivit.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa esittelen yhteisöön liittyvää teoriaa, sillä Klubitalojen toiminta perustuu työntekijöiden ja asiakkaiden muodostamaan yhteisöön. Klubitalolla jäsenet ovat säännöllisesti hyvin kiinteässä vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Siksi tuon teoriaosuudessa esille myös vertaistukeen ja yhteisöllisen hoitoon liittyvää teorian tietoa. Kerron samassa luvussa myös erilaisista yhteisöä tukevista rakenteista. Esittelen opinnäytetyössäni myös kuntoutumiseen liittyvää teorian tietoa. Kerron yleisesti mielenterveyskuntoutumisesta, mielenterveydestä sekä tuon esille Porin mielenterveyspalveluiden kolmatta sektoria. Lisäksi kerron Fountain House -ideologiasta, Klubitalojen perustasta sekä lähemmin Porin Klubitalo Sarastuksesta, johon opinnäytetyöni perustuu.

Suoritin tutkimuksen käyttämällä kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää. Kohderyhmänä olivat Porin Klubitalo Sarastuksen jäsenet sekä aktiivijäsenet. Aktiivijäsen on jäsen, joka käy Klubitalolla vähintään kerran kuukaudessa. Tiedonkeruussa käytin tekemiäni kyselylomakkeita.

Tutkimustuloksista ilmenee, että Klubitalon toimintaperiaatteet ovat jäsenten mielestä toteutuneet kaikilta osin suhteellisen hyvin ja kyseisen kaltainen ideologia toimii. Toimintaperiaatteista toteutui parhaiten kokemus omakohtaisesta vastuusta ja kuntoutumisesta. Vastaajista 58 % koki sen toteutuneen Klubitalolla hyvin. Yhteydenotot onnistuivat jäsenten mielestä kaikista vähiten. Vastaajista 29 % arvioi, että kyseinen toimintaperiaate on toteutunut hyvin, mikä oli muihin verrattuna selkeästi vähiten. Työpainotteinen päivä oli vaikuttanut eniten jäsenten kokemukseen oman elämän mielekkyydestä. Vastaajista 47 % koki, että työpainotteisen päivän vuoksi elämän mielekkyys on kasvanut huomattavasti. Klubitalo oli myös selkeästi eniten vaikuttanut kuntoutumisen eri osa-alueilla jäsenten osallistumismahdollisuuksiin. 47 % vastaajista kokivat, että ne ovat lisääntyneet paljon Klubitalolla käymisen vuoksi.

THE EFFECT OF THE COMMUNITY IN THE REHABILITATION IN PORIN KLUBITALO SARASTUS

Hellsten, Moona

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Social work

November 2014

Supervisor: Sirén, Anja

Number of pages: 54

Appendices: 1

Keywords: community, therapeutic community, third sector, clubhouse

The purpose of this thesis was to explore how the community in Porin Klubitalo Sarastus has affected in the rehabilitation of the members. I had four research problems. The first research problem considered the Clubhouse's policies and how they are realized. The other research problem was built from the same policies but it examined how the work day has effected to the members. Also I examined from the basis of rehabilitation themes how Porin Klubitalo Sarastus has affected to the rehabilitation of the members. One research problem was also confined to the motive of gravitate to the Clubhouse.

In the theoretical part I introduce theory which is related to community. The function of Clubhouses is based on the community build by the members and the staff. In the Clubhouse the members are regularly in close interaction with each other. That's why I also bring some theory about the community care and the peer support. In the same chapter I also introduce about the structures which supports the community. In my thesis I also introduce some theory about the rehabilitation. I tell in general about the rehabilitation of mental disorder, some facts about the mental health and about the mental health services in the third sector. I also tell about the ideology of Fountain House, about the basis of the Clubhouses and closer about the Porin Klubitalo Sarastus which my thesis is based on.

I made the research by using the quantitative research method. The target group was the members and the active members of Porin Klubitalo Sarastus. Active member is a member who is in the Clubhouse at least once a month. For data collection I used the questionnaires which was made by me.

The results shows that the policies has come true quite well and the ideology works from the opinion of the members. The most successful thing was the experience of the members about the responsibility of their own self and their rehabilitation. 58 % of the members thought it has come true a lot. In the opinion of the members the least successful from the policies was the contacts outside of the Clubhouse. 29 % of the members thought that it has come true a lot. The work day has affected the most to the meaningfulness of life. 47 % of the members thought that because of the work day it has increased a lot. Results showed that from the members personal review of their own rehabilitation Clubhouse had effected the most to the opportunities of participate. 47 % of the members thought that it has improved a lot.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	YHTEISÖ JA YHTEISÖLLISYYS	6
3	YHTEISÖLLINEN HOITO	7
3.1	Terapeuttiset yhteisöt ja yhteisöhoito	7
3.2	Vertaistuki.....	10
3.3	Yhteisöä tukeva toiminnallinen rakenne.....	11
3.3.1	Kokoukset.....	11
3.3.2	Seminaarit.....	13
3.3.3	Työtehtävät.....	13
3.3.4	Ryhmät	14
3.4	Yhteisöä tukeva sosiaalinen rakenne	14
3.4.1	Johto ja esimiehet	15
3.4.2	Henkilöstöyhteisö.....	16
3.4.3	Asiakasyhteisö.....	16
3.4.4	Säännöt	17
4	KUNTOUTUMINEN.....	17
4.1	Mielenterveys ja mielenterveyskuntoutuminen	17
4.2	Kolmannen sektorin mielenterveyspalvelut Porissa	19
5	FOUNTAIN HOUSE	21
5.1	Fountain House	21
5.2	Klubitalon toimintaperiaatteet	21
5.3	Porin Klubitalo Sarastus	23
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	24
6.1	Tutkimuksen tarkoitus, tutkimusongelmat ja kohderyhmä.....	24
6.2	Aineiston keruu ja analysointi	26
6.3	Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti	27
7	TUTKIMUSTULOKSET.....	28
7.1	Klubitalolle hakeutuminen.....	28
7.2	Klubitalon toimintaperiaatteiden toteutuminen jäsenten kokemana.....	32
7.3	Klubitalon työpainotteisen päivän vaikutus jäseniin	41
7.4	Klubitalolla käymisen merkitys jäsenen oman kuntoutumisen osa-alueilla.....	43
8	YHTEENVETO JA POHDINTA	48
	LÄHTEET.....	53
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Yhteisöllä on vahva merkitys Klubitalolla, sillä kaikki toiminta perustuu sen ympärille. Tarkoitukseni oli selvittää, millä tavalla Porin Klubitalo Sarastuksen yhteisö on vaikuttanut jäsenten kuntoutumiseen. Tutkin aihetta peilaten Klubitalon toimintaperiaatteisiin ja niiden toteutumiseen niin yleisesti kuin työpainotteisen päivän pohjalta. Lisäksi selvitin jäsenten omaa henkilökohtaista arviota siitä, miten Klubitalo on vaikuttanut heidän kuntoutumiseensa. Tutkin myös niitä motiiveja, miksi jäsenet ovat aikoinaan hakeutuneet Klubitalolle. Tavoitteenani oli tuoda tietoisuutta Porin Klubitalo Sarastuksen merkittävydestä mielenterveyspalveluissa. Koska kolmannen sektorin palvelut joutuvat jatkuvasti todistelemaan vaikuttavuuttaan, ajattelin tutkimuksella olevan hyötyä myös Porin Klubitalo Sarastukselle.

Porin Klubitalo Sarastus on vapaaehtoinen, työpainotteinen kuntoutumispaikka psyykkisesti sairastuneille henkilöille. Sen taustaorganisaationa toimii Tukiranka ry. Klubitalon toiminta rakentuu työpainotteisen päivän ympärille ja niin henkilökunta kuin jäsenetkin osallistuvat toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja päätöksentekoon tasavertaisesti. Porin Klubitalo Sarastuksen toimintamalli sekä kuntoutus perustuvat kansainväliseen Fountain House -ideologiaan. (Porin Klubitalo Sarastuksen www-sivut 2014.)

Yhteisöön ja yhteisöllisyyteen liittyvää termistöä käsittelen luvussa kaksi. Luvussa kolme lähestyn enemmän Klubitalon muodostamaa yhteisöä kun avaan yhteisöhoitoa ja terapeutista yhteisöä sekä vertaistukea. Omana isona kokonaisuutena kolmannessa luvussa ovat myös yhteisöä tukeva toiminnallinen ja sosiaalinen rakenne, jossa tuon esille, mistä kaikesta terapeutin yhteisö koostuu. Neljännessä luvussa käsittelen mielenterveyskuntoutumista ja tuon esille faktatietoa mielenterveydestä. Näiden lisäksi avaan myös Porin mielenterveyspalveluiden kolmatta sektoria ja pohdin Porin Klubitalo Sarastuksen paikkaa tässä verkostossa. Luvussa viisi avaan Fountain House -ideologiaa sekä kerron enemmän Klubitalojen perustasta ja itse Porin Klubitalo Sarastuksesta. Tekemääni tutkimusta käsittelen luvussa kuusi ja tutkimuksen tuloksia tuo esille luvussa seitsemän. Viimeisessä luvussa on yhteenveto opinnäytetyöstäni sekä omaa henkilökohtaista pohdintaa.

2 YHTEISÖ JA YHTEISÖLLISYYS

Jo ennen syntymää vauva on vuorovaikutuksessa niin äidin kuin ympäröivän maailman kanssa. Ymmärryksen ja merkityksien syntyminen on vuorovaikutuksellinen prosessi, eikä ihminen siksi kykene ilman toisia ihmisiä oppimaan. Ihminen kasvaa ja kehittyy erilaisissa yhteisöissä koko elämänsä ajan. (Suomen Mielenterveysseuran Vahvistamon www-sivut 2014.) Yhteisö on yleisnimitys ryhmämuodostelmista yleisellä tasolla. Yhteisö voi tarkoittaa määrällisesti parista kolmesta ihmisestä ihmis-kuntaan ja alueellisesti sen voi rajata maapallosta ruokakuntaan. ”Yleisimmillään käsite ’yhteisö’ viittaa ihmisten välisen vuorovaikutuksen tapaan, yhteisyyteen, ihmisten väliseen suhteeseen tai siihen, mikä on tietylle ihmisryhmälle yhteistä”. (Kansalaisyhteiskunnan www-sivut 2014.)

Ryhmää voidaan nimittää yhteisöksi silloin kun ihmiset toimivat yhdessä elinehtojensa parantamiseksi. Yhteisöjä voidaan luokitella niiden tavoitteiden ja vuorovaikutuksen luonteen perusteella. Yhteisöidealin määritelmän mukaan yhteisössä toimimisen tulee olla kaikille vapaaehtoista. Tavoitteiden tulee olla yhteisöön kuuluvien jäsenten hyväksymiä, koska päätösvalta toiminnasta ja käytössä olevista toimintaresursseista on yhteisöllä. Hyväksymällä tavoitteet jäsenet luovuttavat yksilöllisen päätösvaltansa yhteisölle. (Kansalaisyhteiskunnan www-sivut 2014.)

Yhteisyyden muodostumiseen voidaan nähdä kaksi kehitysprosessia. Yhteisyys voi kehittyä vuorovaikutuksessa muiden kanssa, jolloin ryhmässä olevien identiteetti muodostuu konkreettisesti toiminnassa. Tällöin ryhmästä saattaa kehittyä toiminnallinen yhteisö. Yhteisyys saattaa muodostua myös tietoisuudessa vahvistuvana yhteenkuuluvuuden tunteena. Tällöin ryhmän jäsenten kesken syntyy symbolista yhteyttä. Yhteisöllisyys voidaan nähdä ideana ja tavoitteena, joka on opittua tietynlaisesta vuorovaikutustavasta. Kun ryhmä pyrkii elämään tällaisen idean mukaisesti, kutsutaan tapahtumaa yhteisöllistymiseksi. Yhteisöllistyminen ei kuitenkaan aina johda suoraan yhteisöjen syntymiseen. (Kansalaisyhteiskunnan www-sivut 2014.)

3 YHTEISÖLLINEN HOITO

3.1 Terapeuttiset yhteisöt ja yhteisöhoito

”Yhteisöhoito on yleiskäsite erilaisten asiakasryhmien auttamiseen pyrkiville, yhteisöllisiä menetelmiä käyttäville hoito- ja kuntoutussuuntauksille.” Yhteisöhoidon suuntauksiin lukeutuvat psykiatriset terapeuttiset yhteisöt, päihteiden käyttäjien terapeuttiset yhteisöt sekä kasvatukselliset yhteisöt. Kyseisten yhteisöjen yhteinen piirre on vertaisryhmän sosiaalisen vaikutuksen, kokemusasiantuntemuksen hoidollisuuden sekä kuntoutuksellisen potentiaalin hyödyntäminen. (Murto 2013, 12.) Yhteisö ja sosiaalisuus ovat siis keskeisiä terapeuttisia elementtejä yhteisöhoidossa (Rissanen 2007, 177).

”Terapeuttiset yhteisöt edustavat jo viime vuosisadan alkupuolella syntyneitä ja kehitettyä yhteisöllistä, tasa-arvoon ja perustason demokratiaan perustuvaa hoito- ja kuntoutusmallia.” Ensimmäiset tuulahdukset terapeuttisista yhteisöistä levisivät Suomeen psykiatrian puolelle Englannista 1960-luvulla sekä 1970-luvulla laitospäihdekuntoutukseen, kouluihin, sekä kehitysvamma- ja päihdekuntoutuksen puolelle. Nämä yhteisölliset hoito-, kuntoutus- ja kasvatusmallit ovat siitä saakka säilyneet ja kehittyneet osana Suomen sosiaali-, terveys- ja kasvatusjärjestelmää. (Murto 2013, 9-11.)

Terapeuttisessa yhteisössä tuetaan sairasta ihmistä yhteisön jäsenenä. Tavoitteena on tukea yksilöiden ja yhteisöjen tervettä kehitystä sekä auttaa ihmisiä selviytymään yhteiskunnassa. Lähtökohtana terapeuttisessa yhteisöhoidossa on ihmisen ristiriitaisuus itseään, läheisiään sekä ympäristöään kohtaan. Hoidon avulla pyritään muuttamaan ihmisen asennetta omaa ympäristöään kohtaan. Terapeuttisessa yhteisössä kiinnepiste ei ole vain yhteisössä vaan ihmisen koko persoonallisuus otetaan huomioon. Tavoitteena on aktivoida kuntoutujan terveitä puolia, joihin hän voi kuntoutumisprosessissaan tukeutua tavoitellessaan parantumista. (Rissanen 2007, 178.)

Terapeuttisissa yhteisöissä painopisteenä on asiakkaiden ja työntekijöiden samanarvoisuus. Ihmistä ei luokitella joko sairaaksi tai terveeksi. Ajatellaan, että jokaisella ihmisellä voi olla elämässään vaikeuksia. Jotkut ihmiset vain tarvitsevat muita

enemmän apua selättääkseen vaikeutensa. Yhteisössä vallitseva ihmisen kunnioittaminen edistää kuntoutumista. Yksilöt voivat ilmaista yhteisölle avoimesti tunteensa sekä tarpeensa ilman, että joutuvat kokemaan pelkoa hylätyksi tulemisesta. Jokaisella yksilöllä on oma terapeuttilinen merkityksensä, sillä yhteisössä kaikki jäsenet ottavat vastuun toisistaan ja jokainen on siellä toista varten. Terapeuttilisen yhteisön periaatteena on, että päätökset tehdään yhdessä ja, että jokaisen mielipide otetaan huomioon. Terapeuttilisessa yhteisössä pyritään avoimeen vuorovaikutukseen, mikä edellyttää välitöntä palautteen antamista ja saamista. (Rissanen 2007, 179-180.)

Hoitoprosessin demokratisoitumisen nähdään toimivan hyvin terapeuttilisena. Se kohoittaa yksilöiden itsetuntoa sekä edistää heidän kasvuaan. Lisäksi se lisää yksilöiden toiminnan vaikuttavuutta ja edistää yhteisön vuorovaikutuksen avoimuutta. Koska käytännössä kaikki yhteisön jäsenet ottavat vastuuta toiminnasta, yhteisön sisällä voi toimia oma hallitus. Yhteisökokouksiin voivat osallistua kaikkia yhteisön jäsenet. Yhteisöhoidon yhtenä parhaimpana ominaisuutena pidetään sen monipuolisuutta. Terapeuttilisessa ympäristössä kuntoutuja saa tilaisuuden harjoitella elämän kannalta tärkeitä asioita. Hän saa mahdollisuuden osoittaa ja harjoittaa omaa aloitekykyään, vastuuntuntoaan sekä riippumattomuuttaan. Toiminta terapeuttilisessa yhteisössä saattaa vähentää yksilöiden epätervettä riippuvuussuhdetta työntekijöihin. (Rissanen 2007, 178-181.)

Aki Heiskanen (2008) esittelee Maxwell Jonesin terapeuttilisen yhteisön periaatteita, jotka voidaan nähdä muodostuvan yhdeksästä erilaisesta osa-alueesta.

1. Sallivuus
2. Yhteisöllisyys
3. Demokraattinen päätöksenteko
4. Todellisuuden kohtaaminen, realiteettikonfrontaatio
5. Yhteinen päämäärä
6. Vapaaehtoisuus
7. Avoin kommunikaatio
8. Roolien ja asenteiden uudelleen määrittely
9. Ryhmätoiminnot

Klubitalolla sallivuus näkyy jäsenten erilaisuuden hyväksymisenä. Klubitalolla on säännöt mm. toiminnan sujumisen ja jäsenten turvallisuuden kannalta, mutta jokainen jäsen saa olla ominaispiirteinen juuri sellainen kuin on. Klubitalon toiminnasta välittyy ihmisarvo sekä inhimillisyys. Jäsenten diagnooseja pidetään Klubitalon arjessa toisarvoisina, koska heidät halutaan nähdä sairauksien takaa omina persoonina.

Klubitalolla yhteisöllisyyden kulmakivet ovat yhteinen tavoite. Yhteinen tavoite on toisaalta kuntoutuminen, mutta myös Klubitalon toiminnan onnistuminen. Jotta toiminta olisi onnistunutta, tarvitaan siihen jokaisen yhteisön jäsenen oma panos. Yhteisön jäsenet ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään Klubitalon arjessa. Suurin osa Klubitalolla tapahtuvasta toiminnasta tapahtuu yhteisissä tiloissa muiden yhteisön jäsenten kanssa ja tämän takia yhteisön kommunikaatio on sen jäsenille välitöntä. Välitön kommunikaatio ja toisaalta myös avoin palaute näkyy mielestäni Klubitalolla esim. huomauttamisena. Kun jäsen jättää työtehtävän puolitiehen, saattaa toinen jäsen huomauttaa hänelle asiasta. Yhteisöllä on vastuu toinen toisistaan, mutta se on toisaalta välttämätöntä, jotta toiminta olisi onnistunutta ja terapeutista.

Klubitalolla demokraattinen päätöksenteko näkyy jäsenten oikeutena olla päätösten teossa mukana. Jäseniä kuunnellaan ja heidän mielipiteitään huomioidaan. Klubitalolla tällaisia demokraattisen päätöksenteon foorumeita ovat esim. klubikokoukset ja yksiköiden palaverit. Todellisuuden kohtaaminen eli realiteettikonfrontaatio toteutuu toiminnan avoimuutena. Klubitalolla pyritään niin antamaan kuin vastaanottamaan palautetta vaikka ne olisivat aiheeltaan vaikeita. Klubitalolla niin henkilökunnan kuin jäsentenkin tulee puuttua yhteisön toimintaa häiritsevään tai vaarantavaan käytöseen, sillä yhteisön turvallisuus on Klubitalolla ehdotonta.

Yhteinen ja terapeutin päämäärä toteutuu Klubitalolla henkilökunnan ja jäsenten tasa-arvoisuuden avulla. Tämän avulla kyetään välttämään ristiriitaisia normijärjestelmiä ja tasa-arvoisen ilmapiirin avulla, myös jokaisen omakohtainen vastuu toiminnan onnistumisesta on paremmin esillä. Vapaaehtoisuus näkyy Klubitalon toiminnassa yleisesti määriteltyjen periaatteiden kautta. Klubitalolla jäsenyys on täysin vapaaehtoista eikä jäsenyydelle ole asetettu minkäänlaisia aikarajoituksia. Klubitalon toimintaan pääsee myös tutustumaan ennen jäsenyyttä ja näin ollen toiminta on täy-

sin vapaaehtoista ja omasta henkilökohtaisesta halusta lähtevää. Avoin kommunikaatio näkyy Klubitalon arjessa välittömässä kommunikaatiosta, mitä syntyy ikään kuin automaattisesti kun ihmiset ovat tiiviissä vuorovaikutuksessa toistensa kanssa sekä avointa kommunikaatiota tukevien foorumien avulla. Tällaisia avoimen kommunikaation foorumeja ovat klubitalolla esim. yksiköiden palaverit, klubikokoukset sekä henkilökunnan erilaiset palaverit. Yhteisön rooliasetelma on Klubitalolla ainutlaatuinen. Henkilökunta on joutunut luopumaan auktoriteetin roolista, mikä Klubitalolla olevan ideologian toimimisen kannaltakin on erittäin tärkeää. Kun henkilökunta on lähempänä kuntoutujia, vastuu yhteisestä toiminnasta jakautuu yhteisön jäsenten kesken tasaisemmin. Tällöin jokainen on vastuussa omasta itsestään, muista yhteisön jäsenistä sekä toiminnan onnistumisesta. Ryhmätoiminnot näkyvät Klubitalolla esim. työyksiköiden muodossa. Työyksiköt mahdollistavat työpainotteisen päivän ja niissä työskennellään ryhmämuotoisesti.

3.2 Vertaistuki

Mielenterveysongelmien hoito rakentuu usein erilaisten ammattilaisten tarjoamasta avusta. Ammattilaiskeskeisen avun rinnalle on noussut kuitenkin vahvaksi vaihtoehdoksi vertaistoiminta, joka on kuntoutujien toinen toisilleen antamaa tukea. (Rissanen 2007, 169.) Hoitoon hakeutumisen kynnyksen on todettu olevan matalampi vertaistoiminnan tarjonnan johdosta, sillä vertaisia on usein ammattiauttajia helpompaa lähestyä (Rissanen 2007, 171). Vaikka vertaistuki ja ammattiapu ovat eri asioita, ne voivat parhaimmillaan vahvistaa toistensa tuloksellisuutta (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2014).

Vertaistuki on vastavuoroista tukemista sekä auttamista, joka perustuu ihmisten omiin kokemuksiin (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2014). Mielenterveyskuntoutuja on oman elämänsä asiantuntija ja hän voi auttaa toisia samassa tilanteessa olevia ihmisiä omakohtaisten kokemuksen ja tietämyksensä avulla (Rissanen 2007, 171). Vertaistuki liittyy aina johonkin elämäntilanteeseen tai ongelmaan. Vertaistuki on kokemusten vaihtoa ihmisten kesken, jotka ovat läpikäyneet samankaltaisia prosesseja elämässään. Ihmiset jakavat kokemuksia, tietoa sekä tukevat toinen toisiaan. Vertaistukitoiminnassa ihmiset ovat samalla niin tuen antajan kuin tuen

saajankin roolissa. Vertaissuhde on tasa-arvoinen, toisia ihmisiä kunnioittava, vastuuroinen suhde. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2014.)

Vertaistuen avulla ihminen saattaa löytää itsestään voimavaroja sekä tunnistaa omia vahvuuksiaan. Vertaistuki koetaan usein voimaannuttavana muutosprosessina. Tieto siitä, että joku muukin on kokenut samanlaisia ongelmia tai samanlaisen elämänvaiheen, nähdään usein helpottavana. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2014.) Parhaimmillaan vertaistukitoiminta lisää elämän sisältöä ja sen avulla ihmisen on mahdollista laajentaa omaa sosiaalista verkostoaan (Rissanen 2007, 170). Vertaistukitoiminnassa jaetut tiedot ja kokemukset saattavat antaa ihmiselle työkaluja, jotka auttavat arjessa selviytymistä (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2014).

3.3 Yhteisöä tukeva toiminnallinen rakenne

Yhteisön toiminnallinen rakenne käsittää kaikki yhteisöön liittyvät toiminnot kuten ruokailut, työt, ryhmätoiminnot, kokoukset, retket jne. Toiminnallinen rakenne on usein kuvattu lukujärjestyksen muodossa, joka on yleensä ilmoitustaululla kaikkien nähtävillä. Lukujärjestyksen avulla jäsenet kykenevät hallitsemaan yhteisön kokonaisuutta paremmin. (Murto 2013, 28.)

3.3.1 Kokoukset

Yhteisön tärkein foorumi on yhteisökokous, johon osallistuvat sekä henkilökunta että asiakkaat. Yhteisökokousten avulla jokaisella on mahdollista konkreettisesti nähdä ja kokea yhteisö. Välitön kokemus on tärkeä ajatellen sen vaikutusta täysipainoisessa hoidossa, kuntoutuksessa sekä kasvatuksessa. Yhteisökokous on väline integroida jäsenet toimivaksi kokonaisuudeksi, jossa jokainen jäsen luo omalla toiminnallaan yhteisöään. Johtajilla, esimiehillä sekä henkilökunnalla on kuitenkin ratkaiseva osuus. Heidän tehtävänä on rakentaa keskinäistä luottamusta sekä madaltaa asiakkaiden kynnyksiä. Yhteisökokous on ikään kuin yhteisö pienoiskoossa. Sillä kyetään näkemään edustava otos yhteisön arjesta sekä se toimii myös ikkunana yhteisölliseen tilanteeseen. (Murto 2013, 29.)

Yhteisökokousta voidaan pitää vahvimpana yhteisöön vaikuttavana välineenä silloin kun se on toimiva. Mikäli yhteisökokoukset koetaan vain välttämättömänä rituaalina eikä sillä ole jäsenten tai henkilökunnan arvostusta, niillä ei ole kuntouttavaa, terapeutista eikä kasvattavaa vaikutusta. Tällaiset yhteisökokoukset kertovat yhteisön alhaisesta kehitystasosta. Yhteisökokousten tehtäviä voidaan tarkastella seuraavista näkökulmista. Itsetuntemuksen lisääminen kuuluu yhtenä näistä tehtävistä ja se edellyttää niin jäseniltä kuin henkilökunnalta oman käyttäytymisen, ajatusten ja tunteiden reflektointitaitoja. (Murto 2013, 29.) Yhteisökokouksen avulla yhteisö voi myös oppia suuryhmään ohjaamistaitoja sekä kommunikointia. Ohjaajana yksilö on vastuussa samanaikaisesti monesta eri asiasta. Hänen tulee huomioida omaa käyttäytymistään, ryhmän toimintaa sekä olla vastuussa päätöksenteosta ja yleisen vuorovaikutuksen ohjaamisesta. Yhteisökokouksessa esiin tulleiden ristiriitojen ja ongelmien käsittely kuuluu myös yhteisökokouksen tärkeisiin tehtäviin. Lisäksi yhteisön on yhteisökokouksissa mahdollista oppia kommunikaatio- ja vuorovaikutustaitoja. Kommunikaatiotaitoihin liittyy vahvasti myös palautteen antaminen ja sen vastaanottaminen. (Murto 2013, 31.)

Kari Murrin (2013, 34-35) mukaan terapeutin yhteisön yksi suurimmista haasteista on yhtenäisesti ja johdonmukaisesti toimivan henkilöstöyhteisön luominen. Henkilöstön tehtävänä on luoda reunaehdot ja seurata niiden toteutumista. Henkilöstökokoukset ovat se foorumi ja väline, jossa tätä ensisijaisesti toteutetaan ja, jossa ongelmakohtia käsitellään. Henkilöstökokouksiin osallistuvat sillä hetkellä työvuorossa oleva henkilökunta ja esimies. Kokousten keskeisiin tehtäviin kuuluvat avoimen keskustelun tukeminen ja keskinäisen luottamuksen rakentaminen ja ylläpitäminen. Henkilöstökokouksissa sovitaan myös yhteisistä säännöistä ja yhteisistä käytännöistä. Henkilöstön tulee kokouksissa käsitellä mahdollisia ongelmia, ristiriitoja ja konflikteja. Henkilöstökokouksissa kuuluu myös antaa ja vastaanottaa palautetta. Muita henkilöstökokousten tehtäviä ovat myös yhteishoidollisten taitojen ja tietojen jakaminen sekä yhteisön tilan ja asiakkaiden kehityksen seuranta ja arviointi. Mikäli henkilöstökokous ei onnistu vaaditulla tavalla, henkilöstön yhteneväisyys alkaa rikkoutua. Rikkoutumisen vaikutukset näkyvät nopeasti asiakasyhteisöissä, asiakkaiden tilassa sekä asiakkaiden käyttäytymisessä.

3.3.2 Seminaarit

Seminaarien tehtävänä on selventää ja opettaa yhteisöön liittyviä tärkeitä asioita. Kari Murron mukaan nämä ovat yhteisöön liittyvät periaatteet, arvot sekä kommunikaatiota ja toimintaa koskevat taidot, tiedot ja ymmärrys. Seminaari nähdään foorumina, jossa yksilöt voivat ilman rangaistuksen pelkoa esittää kritiikkiä ja toiveita yhteisön toiminnasta. Seminaareissa ohjaajana voi toimia entinen jäsen, joka kertoo esim. toimimisestaan sekä vierailevia asiantuntijoita kuten kirjastonhoitajia, jotka kertovat työstään. Seminaari voidaan pitää myös jossain muussa paikassa kuten työvoimatoimistossa tai kirjastossa vierailuna. (Murto 2013, 40.)

Seminaarikäytännöt rakentuvat valmistautumisesta, puitteista, säännöistä ja palautteesta. Valmistautumisessa henkilökunta suunnittelee aiheen ja seminaarityypin ajatellen asiakkaiden tilannetta ja tarpeita. Puitteena yleensä toimii seminaarityypille toimiva tila ja siihen liittyvä välineistö. Seminaareissa pätevät ne säännöt ja normit, joita yhteisön tulee noudattaa muissakin tilanteissa. Seminaarin lopussa yleisö antaa seminaarin vetäjille palautetta. (Murto 2013, 40.)

3.3.3 Työtehtävät

Työ nähdään keskeisenä osana terapeutin yhteisön toiminnallista rakennetta. Kari Murto (2013, 40-41) tuo kirjassaan esille De Leonin näkemyksen työn merkityksestä ihmisen itsearvostukselle. Sen mukaan työn kautta ihminen saa yhteisöllistä asemaa sekä uskoa itseensä ja tulevaisuutensa, jota hänellä ei ennen ollut. Näkemyksen mukaan myös töissä oleva hierarkia on tärkeä väline sosiaalistumisessa, kuntoutumisessa sekä yhteisöllisen aseman saavuttamisessa. Terapeuttisessa yhteisössä tavoitteena on tukea yksilön käyttäytymisen, asenteiden sekä arvojen muuttumista. Tämän takia työ onkin terapeuttisessa yhteisössä keskeinen elementti.

Työtehtävien suunnittelussa tulisi ottaa perusteellisesti huomioon yksilön persoonallisuuden ominaisuudet sekä hoidolliset ja kuntoutukselliset näkökohdat. Alussa lähdetään yleensä liikkeelle helpoista työtehtävistä, sillä kuntoutuksen ja hoidon alkuvaiheessa on yleensä tavoitteena haitallisten, henkilökohtaisten tapojen poisoppimi-

nen. Vaikka työtehtävät eivät olisi vaikeita, edellyttävät ne kuitenkin yksilöltä täsmällisyyttä, asiallista pukeutumista sekä työtehtävien hoitamista. Työ edellyttää toimeen tulemistä ja yhteistyötä muiden yhteisön jäsenten kanssa. Kun ottaa kuitenkin huomioon ison osan jäsenien epäsäännöllisen ja työttömyyttä sisältäneen työhistorian, työhön sitoutumiseen ja ammattiylpeyden kehittymiseen saattaa mennä jonkin verran aikaa. "Tavoitteeseen päästään vähitellen, pienin askelin töiden hierarkian, henkilöstön ja vertaistuen sekä työtehtävien oikean ajoituksen tuloksena." (Murto 2013, 41.)

3.3.4 Ryhmät

Erilaiset pienryhmät ovat tärkeä osa yhteisöllistä hoitoa ja kuntoutusta. Tyypillisimpiä ryhmiä ovat erilaiset teemaryhmät, joiden sisältö voi liittyä esim. kirjallisuuteen tai elokuviin. Toimintaryhmät keskittyvät nimensäkin puolesta toiminnallisiin asioihin kuten työtehtäviin, liikuntaan tai kädentaitoihin. Ryhmä voi myös tehdä erilaisia retkiä tai matkoja. Taideryhmien ohjelma koostuu yleensä maalaamisesta, valokuvaamisesta, näyttelemisestä tai videoimisesta. Terapeuttisten ryhmien tavoitteena on jäsenten itsetuntemusten lisääminen ja vahvistaminen. Suurissa yhteisöissä toteutetaan myös uusien jäsenten tuloryhmiä sekä yhteisöstä lähtevien ryhmiä. Lisäksi terapeuttisissa yhteisöissä nähdään myös projektiryhmiä, joissa ryhmä valitaan tietyn tehtävän suorittamiseen annetun ajan puitteissa. (Murto 2013, 43-44.)

Ryhmien ohjaajina toimii yleensä henkilöstö oman erityisosaamisensa mukaisesti. Henkilöstöllä on myös omia, ammattitaitoa, keskinäisiä suhteita ja henkilöstöyhteisön tilannetta tutkivia ryhmiä. Tällaisia ryhmiä ovat esim. kliininen työnohjaus sekä yhteistyönohjaus. (Murto 2013, 44.)

3.4 Yhteisöä tukeva sosiaalinen rakenne

Terapeuttisissa yhteisöissä sosiaalinen rakenne ei ole pyramidimallinen, jossa johto on ylimpänä ja asiakkaat pyramidissa alimpana. "Terapeuttisen yhteisön lähtökohta on henkilöstön ja asiakkaiden raja-aidan madaltaminen lisäämällä ja parantamalla keskinäistä kommunikaatiota, luomalla ja tukemalla asiakkaiden osallistumista yhteis-

sön elämään ja delegoimalla heille enemmän valtaa ja vastuuta itsestään, toisistaan ja yhteisöstä." (Murto 2013, 19.)

3.4.1 Johto ja esimiehet

Johdon ja esimiesten tehtävänä on rakentaa tasa-arvon, avoimuuden ja demokraattisuuden periaatteita ja arvoja noudattava hyvä terapeutin yhteisö. Johtaja toimii roolimallina henkilöstölle ja asiakkaille. Koska esimiehet ja johtajat eivät kykene luomaan toimivaa yhteisöä yksin, yhteisöllinen johtaminen edellyttää tarvittavien yhteistyöfoorumien luomista. Perusfoorumeja ovat henkilöstökokoukset ja yhteisökokoukset. Koska henkilöstöllä ei ole näihin valtaa, niiden perustaminen on yksinomaan johtajan tai esimiesten tehtävä. Toisena tehtävänä on saada nämä foorumit toimimaan. Tämä tarkoittaa johtajan tai esimiesten säännöllistä mukana olemista ja aktiivista osallistumista kokousten työskentelyyn. Aktiivisuus luo turvallisuuden tunnetta ja turvallinen ilmapiiri lisää osallistujien rohkeutta. Turvallisuutta rakennetaan avoimuudella ja avoimuus vaatii rohkeutta puhua vaikeistakin asioista. (Murto 2013, 20.)

Kari Murto (2013, 21-22) toteaa kirjassaan, että terapeutin yhteisön johtaminen on "heilurijohtamista". Kun yhteisö toimii hyvin, johtaja voi asettua taustalle. Silloinkin johtajan tulee olla valpas ja hänen tulee jatkuvasti tarkkailla yhteisön tilaa ja kehitystä. Mikäli johtajalla on huoli siitä, että yhteisön eheys on uhattuna, tulee hänen määrätietoisesti puuttua toimintaan. Puuttumisen vakavinta muotoa kutsutaan kriisikokoukseksi ja se on yhteisön vaativin kokous. Kuten Murto (2013, 21-22) kirjoittaa: "Kriisikokouksessa johtaja kertoo selkeäsanaisesti havaitsemansa tilanteet, tapahtumat ja rapautumisen merkit konkreettisesti, esimerkein ja asian vaatimalla vakavuudella." Kriisikokouksissa tulee tehdä selväksi, miten havainnot vaikuttavat yhteisön kehitykseen sekä asiakkaiden kuntoutumiseen, kasvuun ja paranemiseen.

Johtajan tehtäviin luetaan myös muiden yksiköiden sekä yhteisön toimintaan liittyvien intressiryhmien suhteiden hoitaminen. Varsinkin muutostilanteissa tiiviillä yhteistyöllä sekä avoimella kommunikaatiolla kyetään vähentämään ulkopuolelta tulevaa epävarmuutta. (Murto 2013, 22.)

3.4.2 Henkilöstöyhteisö

Koko henkilöstöyhteisö toimii ohjaajan roolissa vaikka yhteisössä olisi erikseen nimettyjä ohjaajia. Ohjaajan tärkeimpänä tehtävänä nähdään asiakkaiden kannustaminen keskusteluun vertaisryhmän kanssa. Terapeuttisessa yhteisössä ohjaajien lisäksi myös asiakkailta on velvollisuus huolehtia muiden mukaan pääsystä ja yhteisöön osallistumisesta. Henkilöstöllä on myös vallankäyttäjän ja johtajan rooli. Heidän tulee valvoa yhteisön toimintaa sekä varmistaa turvallisuuden toteutumista. Henkilöstön vallankäyttö tulee aina olla perusteltua. Heidän tulee olla myös rehellisiä tunteissaan ja mielialoissaan sillä tunteiden hallitsematon ilmaisu näyttäytyy henkilön itsehallinnan puutteena. Henkilöstön tulisi kyetä antamaan asiakkaille positiivisia kokemuksia auktoriteeteista. Heidän tehtävänä on myös hallita henkilöstö- ja asiakasyhteisön välisiä rajoja. Henkilöstön tulee pitää rajat selkeinä, mutta kuitenkin läpinäkyvinä. (Murto 2013, 23-24.)

3.4.3 Asiakasyhteisö

Kari Murto kirjoittaa kirjassaan, että terapeuttisessa yhteisössä asiakkaat ovat oman kuntoutumisensa subjekteja. He osallistuvat aktiivisesti kaikkeen yhteisössä tapahtuvaan toimintaan, elämään sekä päätöksentekoon. Se tapa, millä asiakkaat toimintaan osallistuvat riippuu kyvyistä, fyysisestä ja psyykkisestä kunnosta sekä kuntoutusajasta. (Murto 2013, 24.)

Asiakasyhteisön odotetaan auttavan toinen toisiaan oman osaamisensa puitteissa. "Vertaiskeskustelut ovat eheytyksen ja muutoksen tukena tunteiden käsittelyssä, menneisyyden työstämisessä, yksin olemisen välttämässä ja todellisuuden testaamisessa." Asiakkaat, jotka ovat toimineet pitkään yhteisössä, voivat toimia myös työn ja käyttäytymisen ohjaajina ja valvojina. Vertaisryhmän jäsenet toimivat roolimalleina siinä, kuinka he suhtautuvat henkilökuntaan tai toisiinsa sekä ongelmien, ristiriitojen ja omien tunteidensa käsittelyssä. Vertaiskommunikaation erityismuotoon kuuluu huomauttaminen toisten virheistä, positiivisen palautteen antaminen sekä vastuu siitä, että uudet asiakkaat pääsevät mukaan yhteisöön. Asiakkailta on myös vastuu fyysisen ympäristön huolehtimisesta sekä huomauttamisesta ja raportoinnista mahdollis-

ten laiminlyöntien sattuessa. Terapeuttisessa yhteisössä salaamisella nähdään olevan asiakastoverin kuntoutumista taaksepäin vievä vaikutus. (Murto 2013, 25-26.)

3.4.4 Säännöt

Yhteisön sääntöjen tarkoituksena on ohjata henkilöstöä sekä asiakkaita, kun puhutaan elämästä, toiminnasta, käyttäytymisestä sekä muutoksesta. Ne luovat yhteisöön selkeyttä ja lisäävät turvallisuuden tunnetta. Sääntöjen vaikuttavuus käytännössä riippuu siitä, millä tavalla asiakkaat niihin sitoutuvat. Asiakkaat yleensä sitoutuvat sääntöjen noudattamiseen ja noudattamisen valvomiseen vahvemmin, mikäli he ovat itse saaneet olla laatimassa niitä. Jokaisen yhteisön jäsen tulisi olla tietoinen siitä, minkälaista asennetta, käyttäytymistä ja suorituksia häneltä odotetaan. Johdonmukaisuus luo yhteisössä ennustettavuutta ja ennustettavuus on yhteydessä asiakkaiden turvallisuuden kokemukseen. Sääntöjen noudattamista sanktioidaan palkkioiden sekä rangaistusten avulla. (Murto 2013, 27.)

4 KUNTOUTUMINEN

4.1 Mielensterveys ja mielensterveyskuntoutuminen

Psykkisten ongelmien osuus työkyvyttömyyden syynä on parinkymmenen vuoden aikana yleistynyt runsaasti. Järvikoski ja Härkäpää (2011, 232) toteavat, että noin neljä kymmenestä myönnetystä työkyvyttömyyseläkkeestä on mielensterveyden häiriöiden pääluokkaan kuuluvien ongelmien perusteella. Mielensterveyshäiriöt itsessään eivät ole olennaisesti lisääntyneet. Mielensterveyshäiriöistä aiheutuva työkyvyttömyyden lisääntymisellä näyttäisi olevan yhteys työelämän uudenslaisiin vaatimuksiin sekä psykkisten vaatimusten sekä psykkosiaalisen stressin kasvuun.

Työ- ja toimintakyvyn vähenemisen lisäksi mielensterveyden häiriöt aiheuttavat yhteiskunnalle kansantaloudellisia kustannuksia, palvelujen tarvetta, tuottavuuden vähenemistä sekä kuolleisuutta. Mielensterveyden häiriöt heikentävät vuorovaikutussuh-

teita, sosiaalista asemaa, taloudellista toimeentuloa sekä vahvistavat syrjäytymisriskiä. (Noppiari, Kiiltomäki & Pesonen 2007, 48.)

Psykkiseen sairauteen vaikuttavat yksilöllinen haavoittuvuus sekä erilaiset stressi- ja kuormitustekijät. Kun yksilön sopeutumiskyky ylittyy erilaisten osatekijöiden johdosta, käynnistyy erilaisia biologisia ja psykologisia reaktioita, jotka määrittelevät sairaudelle ominaiset tunnuspiirteet. Psykkinen sairaus kehittyy perinnöllisen alttiuden sekä psyykkisten ja sosiaalisten tekijöiden yhteisvaikutuksesta. (Järvikoski & Härkäpää 2011, 233.) Mielenterveyden häiriöt oireineen ilmenevät eri tavoin ja eri häiriöiden diagnostiikka perustuu sovittuihin luokituksiin sekä oireiden määriin ja ominaispiirteisiin (Kuhanen, Oittinen, Kanerva, Seuri & Schubert 2010, 180)

Ihminen on elämässään monissa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, ryhmissä ja yhteisöissä. Ihmisen perusolemukseen kuuluu pyrkimys olla muiden ihmisten kanssa. Mielenterveys on perustana ihmisen hyvinvoinnille. Mielenterveys voidaan nähdä ihmisen voimavarana, jonka avulla ihminen voi elää yksilöllistä ja mielekästä elämää. Mielenterveys sisältää fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen sekä henkisen ulottuvuuden. Hyvän mielenterveyden rakentavat erilaiset ihmisen elämään sisältyvät tekijät kuten yksilölliset voimavarat, läheiset ihmissuhteet, kasvuolosuhteet, sosiaalinen verkosto ja yhteiskunnan luomat puitteet. Perusta ihmisen mielenterveydelle rakentuu jo lapsuudenaikaisissa perheissä. Sen jälkeen mielenterveyden kehitykseen vaikuttavat päivähoido, koulu, ystävät sekä harrastukset. Yhteisöllisillä tekijöillä kuten asuinympäristöllä ja kulttuurilla on oma vaikutuksensa ihmisen mielenterveyden rakentumiseen. Myöhemmässä elämänvaiheessa mielekkäällä työllä sekä taloudellisella tasapainolla on merkitystä psyykkisen tasapainon luomiselle. (Heikkinen-Peltonen, Innamaa, Virta 2008, 8-9.)

Mielenterveys kehittyy koko elämän ajan. Erilaiset elämäntapahtumat ja elämään kuuluvat kehityskriisit muovaavat ihmistä. Mielenterveys ei ole pysyvä ja muuttumaton olotila vaan aikaan ja tilanteeseen sidoksissa oleva voimavara. Mielenterveys uusiutuu ja mahdollistaa yksilön inhimillisen kehityksen. (Heikkinen-Peltonen, Innamaa, Virta 2008, 10.)

Kuntoutumisen perustavoitteena on parantaa, säilyttää sellaisenaan tai palauttaa ihmisen fyysistä, psyykkistä sekä sosiaalista toimintakykyä. Kuntoutumisen avulla pyritään kasvattamaan ihmisen elämän laadukkuutta ja siten lisäämään myös sen mielekkyyttä. Tavoitteena on tuoda ihminen osaksi ympäröivää yhteisöä. Kuntoutuksen avulla pyritään lisäämään hänen sosiaalista kykeneväisyyttä, aktiivisuutta sekä tietoisuutta ympäristöstään. ”Kuntoutuminen on syvälinen henkilökohtainen muutosprosessi, jossa ihmisen toimintatavat eri rooleissa ja tilanteissa muuttuvat.” (Rissanen 2007, 82.) Kuntoutuksessa pyritään auttamaan ihmistä kokonaisvaltaisesti moniammatillisin keinoin. Kuntoutumisen lähtökohtana on kuntoutujan käytettävissä olevat voimavarat, jotka ovat perusta hänen toimintakyvyilleen. (Rissanen 2007, 77-78.)

Mielenterveyskuntoutuksessa tavoitellaan yleensä oireiden helpottamista tai kokonaan niiden poistamista, mutta tärkeää on myös opettaa ihmistä elämään sairautensa ja sen tuomien haasteiden kanssa. Hänelle on tärkeää antaa tietoa niin itse sairaudesta, kuin sen hoitoon liittyvistä asioista. Kuntoutuksessa mukana olevan henkilökunnan tulee antaa myös tietoa kuntoutujaa koskevista mahdollisista palveluista. (Rissanen 2007, 79.) Kuntoutus on usein hidas prosessi, jossa edistymisen rinnalla otetaan myös välillä takapakkia (Rissanen 2007, 83). Kuntoutus ei yleensä mene eteenpäin ilman kuntoutujan omaa motivaatiota ja aitoa halua parantua (Rissanen 2007, 85).

4.2 Kolmannen sektorin mielenterveyspalvelut Porissa

Kolmas sektori on yksityisen sektorin, julkisen sektorin ja perheiden väliin jäävä yhteiskunnallinen sektori. Yhdistykset ovat pääasiallisia kolmannen sektorin toimijoita Suomessa. Muita kolmannen sektorin toimijoita ovat mm. osuuskunnat sekä säätiöt. Kolmannen sektorin tunnuspiirteisiin kuuluu voittoa tavoittelematon talous sekä organisaatioiden tai ryhmien yhteiskunnalliset tavoitteet. (JK Humalajoen www-sivut 2014.) Kolmannen sektorin auttamispalvelut ovat järjestölähtöisiä palveluita, jotka rahoitetaan useimmiten Raha-automaattiyhdistyksen tuella (E-mielenterveyden www-sivut 2014).

Kolmannen sektorin mielenterveyspalveluihin kuuluu Porin Klubitalo Sarastuksen lisäksi palveluntuottaja Satakunnan Mielenterveysseura, joka on Suomen Mielenter-

veysseuran paikallisyhdistys. Satakunnan Mielenterveysseura vastaa kriisipuhelintyöstä Porin alueella sekä valtakunnallisessa kriisipuhelinverkossa. Toiminnan tavoitteena on ennaltaehkäistä mielenterveysongelmia sekä vaikeista elämäntilanteista kärsivien ihmisten tukeminen ja auttaminen. Tuki- ja auttamistoiminta tapahtuu kuuntelemalla ja keskustelemalla. Tarvittaessa kriisipuhelinpäivystäjät ohjaavat soittajan ammattiavun piiriin. (Satakunnan mielenterveysseuran www-sivut 2014.) Lisäksi Porin Mielenterveystoiminnan Tuki ry:llä on Hyvän mielen talo, joka on matalan kynnyksen kohtaamispaikka. Hyvän mielen talo tarjoaa vertaistukea ja sinne ovat kaikki tervetulleita päihteettöminä. Hyvän mielen talossa on kerhokahvilatoimintaa, virkistäytymis- ja keskusteluryhmiä. Lisäksi Hyvän mielen talolla järjestetään työtoimintaa, johon sisältyy esim. lounaan teko ohjaajan ja jäsenten yhteistyönä, siivouskerran viikossa sekä tiettyjen ryhmien veto, joka kuuluu myös jäsenille. (Porin Mielenterveystoiminnan Tuki ry:n www-sivut 2014.) Omaiset mielenterveystyön tukena Länsi-Suomen yhdistys ry järjestää auttavia palveluita psyykkisistä sairauksista kärsivien ihmisten omaisille. Yhdistys edistää ennaltaehkäisevää mielenterveystyötä sekä omaisten edunvalvontaa. Lisäksi se kehittää erilaisia omaistyön muotoja ja vaikuttaa yhteiskunnallisiin mielenterveysongelmiin liittyviin asioihin. (Omaiset mielenterveystyön tukena Länsi-Suomen yhdistys ry:n www-sivut 2014.)

Porin Klubitalo Sarastuksen paikka kolmannen sektorin mielenterveyspalveluverkostossa on ainutlaatuinen. Se on ainut kolmannen sektorin paikka, joka tarjoaa työpäi-
notteisen kuntoutumispaikan psyykkisesti sairastuneille henkilöille. Hyvän mielen talolla on myös tarjolla työtoimintaa, mutta huomattava ero näiden kahden mielenterveyspalvelun välillä on se, että Klubitalolla päivä rakentuu nimenomaan työnteosta. Hyvän mielen talolla työnteko on Klubitaloon verrattuna vähäisempää. Lisäksi Porin kolmannen sektorin mielenterveyspalveluista Klubitalo on ainoa, jonka toiminta perustuu kansainväliselle ideologialle. Tämän ideologian merkitys näkyy työpäi-
notteisen päivän lisäksi tasavertaisuudesta henkilökunnan ja jäsenten välillä, johon liittyy mm. jäsenten oikeus olla päätöksenteossa mukana.

5 FOUNTAIN HOUSE

5.1 Fountain House

Fountain House- ideologia syntyi Yhdysvalloissa New Yorkissa vuonna 1944 alun perin mielisairaalasta kotiutuneiden avohoitoпотilaiden aloitteesta. John Beard alkoi kehittää Fountain House- ideologiaa. Ideologian mukaan ihmiset nähdään jäseninä. Termistöt kuten asiakas ja potilas ovat kokonaan riisuttu pois. (Porin Klubitalo Sarastuksen www-sivut 2014.)

Klubitalon toiminta perustuu kansainvälisiin laatustandardeihin. Toiminnan laatua tarkkaillaan sertifiointiprosessin kautta. Laadun säännöllinen tarkkailu on tärkeää, jotta Klubitalolle asetetut tavoitteet toteutuvat ja jäsenten kuntoutus on tuloksellista. (Pöyhönen ym. 2003, 9-10.) ”Standardit toimivat myös jäsenten perusoikeuksien määrittelynä ja eettisenä ohjesääntönä henkilökunnalle, hallitukselle ja hallintoon osallistuville henkilöille.” (Pöyhönen ym. 2003, 15). Standardit käsittelevät jäsenyyttä, henkilösuhteita, tiloja, työpainotteista päivää, työllistymistä, talon toimintaa sekä rahoitusta, johtoa ja hallintoa (Pöyhönen ym. 2003, 15-20).

Suomen ensimmäinen Klubitalo sai alkunsa vuonna 1995 Tampereella (Pöyhönen ym. 2003, 9). Klubitaloja on tänä päivänä maailmalla yli 400 (Suomen Klubitalot ry:n www-sivut 2014). Klubitalo on mielenterveyskuntoutujien eli jäsenten sekä henkilökunnan muodostama tiivis yhteisö, (Pöyhönen ym. 2003, 9). Klubitalo on vapaaehtoinen, työpainotteinen kuntoutumispaikka mielenterveyden häiriöistä kärsiville henkilöille (Porin Klubitalo Sarastuksen www-sivut 2014).

5.2 Klubitalon toimintaperiaatteet

Klubitalon toiminta on psykososiaalista kuntoutusta, joka on jäsenten omista tarpeista lähtevää (Hietala-Paalamaa, Hujanen, Härkäpää & Reuter 2009). Tukiranka ry on jakanut toimintaperiaatteet viideksi osa-alueeksi: vapaaehtoisuus, tasavertaisuus, vertaistuki, mielekäs toiminta sekä työorientoitunut päivä (Tukiranka ry:n www-sivut 2014).

Jäsenyys rakentaa Klubitalotoiminnan perustan. Jäsenellä on sekä jaettu omistajuus että omakohtainen vastuu toiminnan onnistumisesta. (Hietala-Paalamaa, Hujanen, Härkäpää & Reuter 2009.) Jäsenyys on vapaaehtoista sekä jäsenille täysin maksutonta. Klubitalon jäsenyys voi periaatteessa kestää kuinka kauan tahansa, sillä jäsenyydelle ole asetettu aikarajoituksia. (Suomen Klubitalot ry:n www-sivut 2014.)

Työn tekeminen nähdään tärkeänä asiana osana kuntoutumista. Työn avulla kyetään lisäämään ihmisten tietoisuutta omasta osaamisestaan ja mahdollisuuksia kehittää omia taitojaan. Tietoisuus omasta osaamisesta lisää itsetietoisuutta sekä kasvattaa itseluottamusta ja itsearvostusta. Työpainotteinen säännöllinen toiminta auttaa vuorokausirytmien ylläpitämisessä. Klubitalotoiminta mahdollistaa sosiaalisen kanssakäymisen niin muiden jäsenten kuin henkilökunnankin kanssa ja siten kasvattaa sosiaalista pääomaa. Työnteko ja tiivis yhteisö parhaimmillaan lisäävät huomattavasti mielenterveyshäiriöstä kärsivän henkilön elämän mielekkyyttä. (Pöyhönen ym. 2003, 11.)

Klubitalon toiminnalle keskeisiä asioita työpainotteisen päivän lisäksi ovat työllistymisen koulutuksen ja asumisen tukeminen, sosiaali- ja terveysasioihin liittyvä neuvonta, virkistys ja vapaa-ajan toiminta, yhteydenpito jäseniin sekä yhteinen suunnittelu ja päätöksentekotoiminta (Hietala-Paalamaa, Hujanen, Härkäpää & Reuter 2009). Klubitalolla niin henkilökunta kuin jäsenet toimivat tasavertaisina henkilöinä. Tasavertaisuus näkyy mahdollisuutena sekä vastuuna Klubitalon toimintaan liittyvissä asioissa. Jäsenillä on mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun sekä olla mukana päätöksen tekoon liittyvissä asioissa. (Suomen Klubitalot ry:n www-sivut 2014.) Klubitalolla on siirtymätyöohjelma, jonka tarkoituksena on tukea jäsenten työllistymistä. Siirtymätyön avulla jäsenille tarjoutuu mahdollisuus kokeilla työntekoa kokeilunpaikan avulla, jossa jäsen saa kokemusta omasta selviytymisestään ja jaksamisestaan. Siirtymätyö tapahtuu tavallisessa työpaikassa ja työyhteisössä ja on pituudeltaan rajallista sekä osa-aikaista. (Hietala-Paalamaa, Hujanen, Härkäpää & Reuter 2009.)

5.3 Porin Klubitalo Sarastus

Porin Klubitalo on perustettu vuonna 2002 (Porin Klubitalo Sarastuksen www-sivut 2014). Henkilökuntaan kuuluu tällä hetkellä johtaja, kolme kuntoutumisvalmentajaa sekä palkkatuella työskentelevät keittiötyöntekijä sekä graafinen suunnittelija. Elokuussa 2014 aktiivijäseniä oli 58. (Kuntoutumisvalmentaja Pasi Lahtosen tiedonanto 18.8.2014.) Sarastuksen taustayhdistyksenä toimii Tukiranka ry. Porin Klubitalo Sarastuksen lisäksi yhdistys vastaa myös Harjavallassa toimivasta Hiittenhovista, joka tarjoaa tuetun asumisen palvelua (Tukiranka ry:n www-sivut 2014). Yhdistys tekee Satakunnan alueella yhteistyötä kuntien ja eri toimijoiden kanssa, kuten sairaalat, erilaiset yhdistykset, oppilaitokset, projektit sekä yrittäjät (Tukiranka ry:n toimintasuunnitelma 2014).

Porin Klubitalo Sarastus toimii täydentävänä kolmannen sektorin palveluna Porin kaupungin ja Satakunnan alueen palvelutuotannossa. Sarastuksen tavoitteena on edistää mielenterveyskuntoutujien yhteiskunnallista asemaa ja osallisuutta. Sarastuksen toiminnan päärahoittajina toimivat Porin kaupunki sekä Raha-automaattiyhdistys. (Tukiranka ry:n toimintasuunnitelma 2014.)

Porin Klubitalo Sarastuksen toiminnasta huolehtivat yhdessä niin jäsenet kuin palkattu henkilökuntakin. Toiminta noudattaa Klubitaloideologiaa ja toiminta-ajatusta henkilökunnan ja jäsenten tasa-arvoisuudesta. Sarastuksessa noudatetaan työpainotteista päivää, jonka avulla kehitetään kuntoutuksellisuutta ja yhteisöllisyyden eri muotoja. Sosiaalinen kuntoutus on tärkeä osa työpainotteista työpäivää. Sarastuksessa tehtävien töiden avulla jäsenet saavat samalla harjoitusta vuorovaikutustilanteista. Työskentely tapahtuu Porin Klubitalo Sarastuksen työyksiköissä, joita on tällä hetkellä kolme; toimistoyksikkö, lounaskahvila sekä viestintäyksikkö. Yksiköiden käytännön töistä sekä yksiköiden kuntouttavasta toiminnasta vastaavat yksiköissä olevat kuntoutumisvalmentajat. Yksiköt tarjoavat jäsenille Klubitaloideologian mukaista vertaistukea sekä tasavertaista työskentelyä. Yksiköissä on järjestetty erilaisia työtehtäviä ottaen huomioon jäsenten erilaiset kuntoutumistarpeet. Sarastuksessa on myös tarjolla erilaisia jäsen- ja henkilökuntavetoisia ryhmiä ja luentoja. (Tukiranka ry:n toimintasuunnitelma 2014.)

Porin Klubitalo Sarastuksen jäsenille laaditaan henkilökohtainen kuntoutumissuunnitelma, jota päivitetään säännöllisesti. Kuntoutumissuunnitelman pääasioina ovat jäsenen omat tavoitteet sekä oma henkilökohtainen kokemus omasta psyykkisestä hyvinvoinnista ja tarpeista. Sarastuksen kuntoutumisvalmentajien tehtävänä on tukea jäseniä tavoitteissaan. (Tukiranka ry:n toimintasuunnitelma 2014.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Tutkimuksen tarkoitus, tutkimusongelmat ja kohderyhmä

Kolmannen sektorin palvelut saavat jatkuvasti todistella omaa tarpeellisuuttaan ja tuloksellisuuttaan kun puhutaan esim. rahoituksesta. Mietin pitkää opinnäytetyöni aihetta ja otin syksyllä 2013 eri Porin sosiaalialan paikkoihin yhteyttä kysyäkseni, olisiko heillä tarjota jonkinlaista opinnäytetyöaihetta. Yhdestä paikasta ehdotettiin yhteisön tutkimista jostakin valitsemastani näkökulmasta. Jätin aiheen hautumaan kun siirryin suorittamaan johtajuusharjoitteluni Porin Klubitalo Sarastukseen. Harjoitteluni aikana, minulle tuli vahva tunne siitä, että haluan tehdä opinnäytetyöni Klubitalolle. Koska Porin Klubitalo Sarastuksessa yhteisöllä on vahva merkitys Klubitalon ideologiassa kuntoutumista ajatellen, päätin valita tutkimukseni aiheeksi yhteisön merkityksen. Ajattelin sillä olevan mahdollisesti hyötyä myös Klubitalolle niin toiminnan kehittämisessä kuin toiminnan tuloksellisuuden ja tarpeellisuuden näkemisessä. Tutkimukseni avulla kyetään näkemään, mikä toiminnassa on ollut tuloksellista ja toimivaa sekä pystytään todistamaan sitä myös ulkopuolelle. Halusin tutkimuksellani tuoda myös enemmän tietoisuutta Klubitalon paikasta mielenterveysverkostoa täydentävänä ainutlaatuisena kolmannen sektorin palveluna.

Tutkimuksessani selvitän, millä tavalla Porin Klubitalo Sarastuksen yhteisö on vaikuttanut jäsenten kuntoutumiseen. Fountain House -ideologia rakentaa Klubitalon toiminnalle pohjan. Klubitalon toimintaperiaatteista muodostuikin yksi tutkimusongelmistani. Halusin tutkia, millä tavoin toimintaperiaatteet toteutuvat Klubitalolla jäsenten mielestä. Toimintaperiaatteiden taustalla ovat kansainväliset laatustandardit,

jotka toimivat jokaisen Klubitalon ohjenuorana. Toimintaperiaatteiden toteutumista tutkin seuraavien teemojen valossa:

1. Tasavertaisuus
2. Hyväksyntä
3. Vastuun saaminen
4. Kuunteleminen ja mielipiteiden huomioonottaminen klubikokouksissa ja yksiköiden palaverissa.
5. Välittäminen
6. Tunne välittämisestä Klubitalon ulkopuolella (yhteydenotot)
7. Vastuu omasta itsestä ja kuntoutumisesta
8. Tunne Klubitalolle kuulumisesta
9. Vertaistuki
10. Sosiaalisten suhteiden luominen
11. Henkilökunnan ohjaus
12. Päätösvalta omista asioista
13. Palautteen saaminen (toiminnan avoimuus)
14. Palautteen antaminen (toiminnan avoimuus)

Lisäksi tutkin toimintaperiaatteiden pohjalta, millä tavalla työpainotteinen päivä on vaikuttanut jäsenten kuntoutumiseen. Työpainotteista päivää ja sen vaikutuksia jäseniin selvitän kolmen erilaisen teeman avulla; omanarvontunto, itseluottamus ja elämän mielekkyys. Tutkimusongelmanani oli myös Klubitalolle hakeutumisen motiivit, joissa selvitin vastaajien ikää, Klubitalon jäsenyyden kestoa, hakeutumisen syytä, Klubitalon vastausta hakeutumiselle sekä mahdolliset muut asiakkuudet. Lisäksi tutkin jäsenten omaa henkilökohtaista kokemusta omasta kuntoutumisestaan. Tutkimusongelmani lähtökohtana oli nimenomaan se, millä tavalla jäsenten mielestä Klubitalo on vaikuttanut omaan kuntoutumiseen. Tutkimusongelmaani tuki Karin, Niskasen, Lehtosen sekä Arslakosken kirjoittama "Kuntoutumisen tukeminen" kirja, josta nostin kuntoutumiseen liittyviä teemoja, jotka esiintyvät kyselylomakkeessani.

1. Toimintakyky
2. Itsenäinen selviytyminen
3. Hyvinvointi
4. Osallistumismahdollisuudet
5. Työkyky

6. Jaksaminen

Tutkimukseni kohderyhmänä olivat Porin Klubitalo Sarastuksen jäsenet ja aktiivijäsenet. Tavoittelin tutkimuksella yleistettävissä olevaa otosta ja pyrin saamaan mahdollisimman monen kohderyhmään kuuluvan vastaamaan. Valitsemalla kohderyhmäksi jäsenet sekä aktiivijäsenet, pyrin eliminoimaan vastaajat, jotka eivät ole säännöllisesti mukana Klubitalon toiminnassa. Säännöllinen toiminnassa mukana oleminen kerryttää kokemusta ja näkemystä juuri niistä asioista, joita tutkimuksessani tutkin.

6.2 Aineiston keruu ja analysointi

Kyselylomakkeet olivat jäsenten saatavilla useamman viikon keväällä 2014 ja kävin tuona aikana henkilökohtaisesti myös kannustamassa jäseniä kyselylomakkeiden täyttämiseen. Ennen lomakkeiden jättämistä kävimme kuntoutumisvalmentaja Päivi Suomisen kanssa kyselylomakkeiden kysymykset läpi ja keskustelimme siitä, mitä asioita haluan kysymyksillä selvittää. Kävimme myös läpi millä tavoin kysymyksiä voisi avata jäsenille ja selventää, mikäli niiden ymmärtämisessä olisi vaikeuksia. Pyrin ajoittamaan käyntini aamun työnjakoihin, jotta tavoittaisin mahdollisemman monta kohderyhmään sopivaa henkilöä. Kyselylomakkeista kävi ilmi, että muutama vastaaja ei ollut vielä jäsenenä Klubitalolla. Koska ajattelin heidän kokemuksensa antavan tutkimukselleni arvokasta tietoa, päätin ottaa heidät mukaan kohderyhmään.

Suurin osa kyselylomakkeiden kysymyksistä olivat suljettuja kysymyksiä. Ainoastaan kahdessa kysymyksessä viimeinen vastaus oli "joku muu, mikä?" sekä "jossain muualla, missä?". Ne olivatkin ainoat kysymykset koko kyselylomakkeessa, jossa oli mahdollista vastata vapaamuotoisemmin. Kysymyksissä, jotka liittyivät Klubitalon toimintaperiaatteisiin, vastausvaihtoehtoina toimivat: paljon, jonkin verran, vain vähän, ei lainkaan, en osaa sanoa. Jäsenen omaa kuntoutumista arvioivissa kysymyksissä vastausvaihtoehdot olivat: parantunut paljon, parantunut jonkin verran, ei muutos, huonontunut jonkin verran, huonontunut paljon, en osaa sanoa. Kysymyksissä, jotka liittyivät Klubitaloon hakeutumiselle, vastausvaihtoehdot olivat äskeisistä poikkeavia, kuitenkin kysytyyn kysymykseen sopivia. Esimerkkinä ikäkysymys,

jossa vastausvaihtoehdot olivat eri ikähaarukoita. Esitin tutkimusaineiston suorina jakaumina.

Kyselylomakkeisiin vastasi yhteensä 38 Porin Klubitalo Sarastuksen jäsentä. Jotta tulokset olisivat realistiset, peilaan niitä siihen aktiivijäsenmäärän, joka oli merkitty kävijätilastoihin sinä aikana kun kyselylomakkeeni olivat Klubitalolla. Aktiivijäsenet rakentavat suurimman osan päivittäisistä kävijöistä ja niinpä näin aktiivijäsenten lukumäärän olevan realistisin arvioidessani tulosten yleistettävyyttä. Suoritin kyselyn touko-kesäkuussa 2014. Tuona aikana aktiivijäseniä oli Klubitalon kävijätilaston mukaan yhteensä 53 aktiivijäsentä. (Pasi Lahtosen tiedonanto 11.9.2014). Vastausprosentti oli siis 72%.

6.3 Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti

Tilastokeskuksen Internet-sivujen määritelmän mukaan, reliabiliteetti ilmaisee sen, miten luotettavasti ja toistettavasti käytetty mittari mittaa ilmiötä (Tilastokeskus www-sivut 2014). "Tutkimuksen reliabiliteetti tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta; tutkimustulokset eivät ole sattuman aiheuttamia." (Hiltunen 2009). Mielestäni kyselylomakkeiden kysymykset olivat helposti ymmärrettäviä ja siksi tutkimus olisi toistettavissa. Vaikka kysymykset olivat ymmärtävyydeltään selkeitä, niiden takana oli kuitenkin teoretietoa ja siksi täysin tutkimusongelmiin perustuvia.

Vehkalahden (2008, 41) mukaan validiteetti kertoo, mitataanko sitä, mitä piti. Tarkoitukseni oli mitata yhteisön merkitystä jäsenten kuntoutumisessa. Omasta mielestäni tutkimusongelmia tukeva teoretietoa, jota käytin myös kyselylomaketta laatiessani, oli tarpeeksi monipuolista ja aiheeseen liittyvää. Käyttämäni teoretietoa liittyi vahvasti siihen, mitä tutkin. Teoretietoa käsitti Klubitalon toiminnalle tärkeitä kansainvälisiä standardeja, jotka tukivat Klubitalon toimintaperiaatteiden toteutumista sekä kuntoutumiseen liittyviä olennaisia teemoja, joita käytin jäsenten oman kuntoutumisen arvioinnissa. Tutkimusongelmia ajatellen, sain teoretiedosta mielestäni hyvin poimittua mitattavia asioita, joista kyselylomakkeen kysymyksetkin muodostuivat.

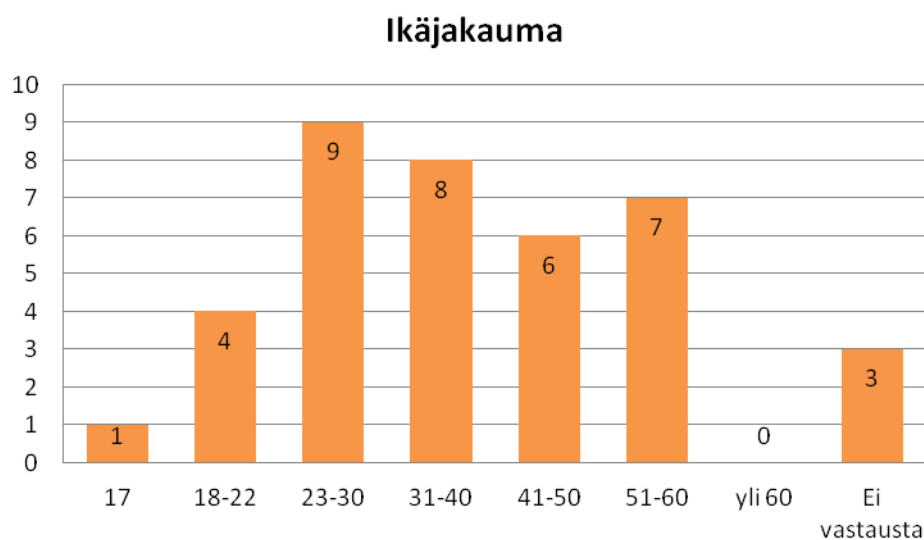
7 TUTKIMUSTULOKSET

7.1 Klubitalolle hakeutuminen

Kysymyksillä, jotka liittyivät Klubitalolle hakeutumiseen, selvitin vastaajien ikää, Klubitalolle hakeutumisen syytä, Klubitalon apua hakeutumisen syyhyn sekä Klubitalojäsenyyden kestoa. Lisäksi selvitin, olivatko jäsenet Klubitalon lisäksi asiakkaina jossakin muualla.

Ikä

Vastaajat olivat hyvin eri ikäisiä, mikä näkyy pylväsdiagrammeja tarkastellessa (kuvio 1). Vastaajista eniten (9) oli 23-20-vuotiaita. Yksi vastaajista ilmoitti olevansa 17-vuotias ja näin ollen hän oli nuorin vastaajista. Yksikään vastaaja ei ollut yli 60-vuotias. Kolmessa lomakkeessa kysymykseen oltiin jätetty vastaamatta.

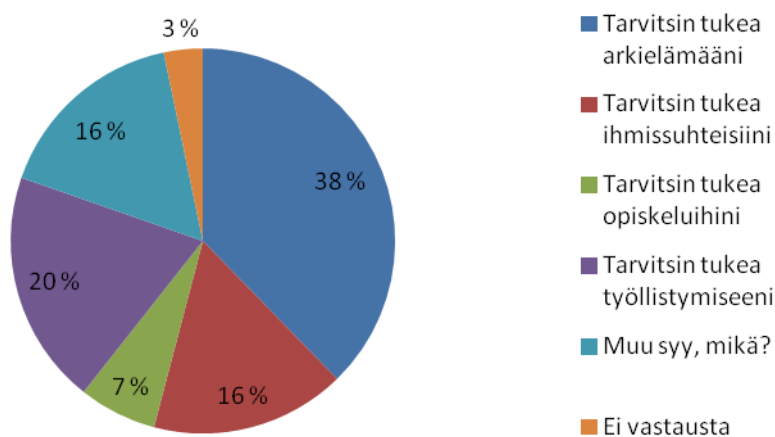
Kuvio 1. Ikäjakauma

Klubitalolle hakeutumisen syytä

Kysymyksen avulla oli tarkoitus selvittää, mistä syystä jäsenet ovat aikoinaan hakeutuneet Klubitalolle (kuvio 2). Vastauksista huomasi, että monen jäsenen kohdalla syytä oli enemmän kuin yksi. Yleisin syy (vastauksista 38%) Klubitalolle hakeutumiseen oli arkielämän tuen tarve. Toiseksi yleisin syy (vastauksista 20%) oli tuen tarve työllistymiseen. Seuraavaksi eniten vastauksia oli muu syy, mikä (16%).

Esimerkkejä vastaajien muista syistä: *"Eristäydyin ja olin vähän halutonkin välillä"*, *"Puolipakotetut syrjäytymisen ehkäisytoimenpiteet"*, *"Yksinäisyys"*, *"Tarvitsin (tarvitsen edelleen) tekemistä=jotain toimintaa, että masennus ei pääsisi 'niskanpäälle' sillä mielekäs tekeminen auttaa minua lannistamaan masennusta"*, *"Minut ohjattiin tänne"*. Vastauksista (16%) oli tuen tarve ihmissuhteisiin. Vähiten vastauksia oli tuen tarve opiskeluun (7%). Kahdessa lomakkeessa ei ollut vastausta.

Mistä syystä hakeuduit Klubitalolle?

Kuvio 2. Klubitalolle hakeutumisen syitä

Klubitalon apu hakeutumisen tarpeeseen

Kysymyksessä selvitin yksinkertaisella kyllä/ei vastausvaihtoehdoilla sitä, onko Klubitalo vastannut siihen tarpeeseen, miksi jäsen on sinne aikoinaan aikoinaan hakeutunut (taulukko 1). 81,6% vastaajista olivat sitä mieltä, että Klubitalo on vastannut heidän hakeutumisen tarpeeseensa. Vastaajista 7,9% oli sitä mieltä, ettei Klubitalo ole vastannut tähän tarpeeseen. Neljässä lomakkeessa ei ollut vastausta. Yksi vastaaja oli rastittanut kaksi vastausvaihtoehtoa. Hän koki, että Klubitalo on kyllä/ei vastannut hänen hakeutumisen tarpeeseensa. Vaikka otin kirjallisesti kahden vastausvaihtoehdon vastauksen huomioon, jouduin taulukoinnissa kuitenkin laittamaan sen ei vastausta- lokeroon ehkäistäkseni tulosten vääristymistä.

Taulukko 1. Onko Klubitalo vastannut hakeutumisen tarpeeseen?

Vastasiko Klubitalo hakeutumisen tarpeeseen?	f	%
Kyllä	31	81,6
Ei	3	7,9
Ei vastausta	4	10,5
Kokonaismäärä	38	100,0

Jäsenyyden kesto

Jäsenyyden kesto oli myös yksi Klubitalolle hakutumiseen liittyvistä kysymyksistä ja halusin sillä selvittää, kuinka kauan jäsenet ovat olleet jäseniä Klubitalolla. Jäseneksi liittyminen on Klubitalolla täysin vapaaehtoista. Jäsenyyden kesto ei tämän takia kerro sitä, kuinka kauan vastaaja on käynyt Klubitalolla. Jotkut kävijöistä saattavat liittyä hyvin pian jäseneksi, toiset myöhemmin ja jotkut eivät ehkä liity koskaan. Tuloksista (taulukko 2) selviää, että jäsenyyden kestoilla on paljon hajontaa. Vastaajat ovat siis vastaushetkellä olleet hyvin eri pituisia aikoja jäsenenä Klubitalolla. Suurin osa vastaajista (21,1%) on ollut korkeintaan 3kk jäsenenä. Toiseksi eniten vastaajia (18,4%) oli ollut jäsenenä yli 4kk, mutta alle vuoden. Vähiten oli korkeintaan 3kk ja yli 10 vuotta jäsenenä olleita. Molemmissa vastaajia oli 10,5%. Kaksi vastaajaa ilmoittivat, etteivät ole vielä jäseniä Klubitalolla. Toisessa näistä vastaajia kuitenkin ilmoitti, että on käynyt Klubitalolla kuukauden. Yhdessä lomakkeessa ei ollut vastausta. Tuloksista myös huomaa, että Klubitalolla on suhteellisen paljon vuosikausia jäsenenä olleita kävijöitä. Yli 10 vuotta jäsenenä olleita oli 10,5% ja yli 5 vuotta, mutta alle 10 vuotta jäsenenä olleita oli 15,8%. Saman verran (15,8%) oli myös yli 3 vuotta, mutta alle 5 vuotta jäsenenä olleita. Koska Porin Klubitalo Sarastus on avannut ovensa vuonna 2002, saattaa olla, että jotkut yli 10 vuotta jäsenenä olleista henkilöistä on aloittanut Klubitalolla samoihin aikoihin. (<http://www.tukiranka.fi/sarastus/historia.html>)

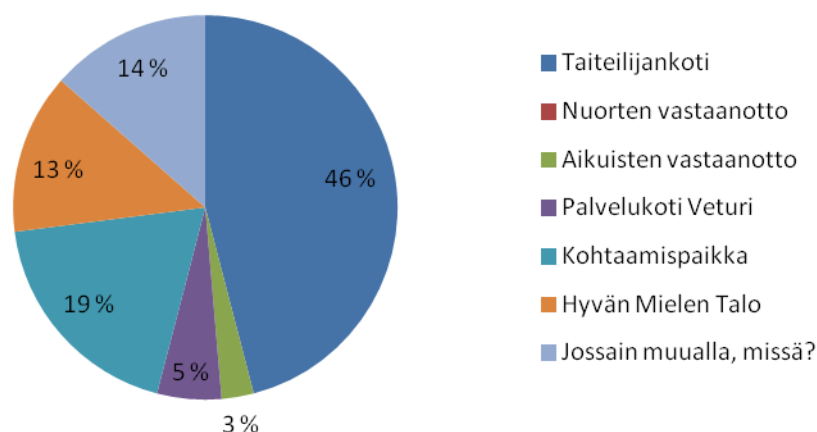
Taulukko 2. Jäsenyyden kesto

Jäsenyyden kesto	f	%
Alle 1kk-3kk	4	10,5
4kk-1 vuosi	7	18,4
yli 1 vuosi-3 vuotta	8	21,1
yli 3 vuotta-5 vuotta	6	15,8
yli 5 vuotta-10 vuotta	6	15,8
yli 10 vuotta	4	10,5
Ei jäsen	2	5,3
Ei vastausta	1	2,6
Kokonaismäärä	38	100,0

Asiakkuus muissa paikoissa

Kysymyksellä oli tarkoitus selvittää, kuinka suuri osuus asiakkuuksista oli muissa paikoissa oli Klubitalon lisäksi. (kuvio 3). Eniten asiakkaana vastaajat olivat Klubitalon lisäksi Taiteilijankodilla (vastauksista 46%). Seuraavaksi eniten (19%) vastauksia oli Kohtaamispaikalla. Vähiten asiakkaana vastaajista olivat Aikuisten vastaanotolla (vastauksista 3%). 14% vastauksista oli jossain muualla. Muiksi paikoiksi oltiin mainittu: Torin kuntoutumisyksikkö, Aspa, Nupo, Eteläkauppatorin kuntoutumiskeskus.

Oletko asiakkaana jossain muualla?

Kuvio 3. Muiden paikkojen asiakkuus

7.2 Klubitalon toimintaperiaatteiden toteutuminen jäsenten kokemana

Klubitalon toimintaperiaatteisiin liittyvissä kysymyksissä tutkin, millä tavalla jäsenet kokevat niiden toteutuvan peilatussaan omaan kuntoutumistaan. Esittelen käyttämiäni toimintaperiaatteita tukevia teemoja sivulla 24. Esitin kysymykset väittämien muodossa, joiden toteutumisesta vastaajat saivat arvioida paljon, jonkin verran, vain vähän, ei lainkaan, en osaa sanoa -asteikolla.

Jäsenten tasavertaisuus henkilökunnan kanssa

Kysymyksen avulla oli tarkoitus selvittää kokevatko jäsenet olevansa tasavertaisia Klubitalolla työskentelevän henkilökunnan kanssa. Tuloksista (taulukko 3) huomasi, että 44,7% vastaajista kokivat, että tasavertaisuus toteutuu paljon jäsenten ja henkilökunnan välillä. 34,2% vastaajista kokivat, että tasavertaisuus toteutuu jonkin verran. 5,3% oli sitä mieltä, että tasavertaisuus toteutuu vain vähän. Yksikään vastaajista ei ollut sitä mieltä, ettei tasa-arvoisuus toteutuisi lainkaan. Vastaajista 7,9% ei osannut sanoa. Kahdessa vastauksessa rasti oltiin laitettu kahteen vastausvaihtoehtoon. Toinen vastaaja oli sitä mieltä, että jäsenet ja henkilökunta ovat paljon/jonkin verran tasavertaisia keskenään kun taas toinen koki, että tasavertaisuus toteutuu jonkin verran/vain vähän. Yhdessä lomakkeessa ei ollut vastausta. Vaikka huomioin kirjallisesti kahden vastausvaihtoehdon lomakkeet, jouduin ne kuitenkin taulukoinnissa laittamaan ei vastausta -osioon ehkäistäkseni tulosten vääristymistä.

Taulukko 3. Jäsenten ja henkilökunnan tasavertaisuus

Jäsenten ja henkilökunnan tasavertaisuus	f	%
Paljon	17	44,7
Jonkin verran	13	34,2
Vain vähän	2	5,3
Ei lainkaan	0	0,0
En osaa sanoa	3	7,9
Ei vastausta	3	7,9
Kokonaismäärä	38	100,0

Hyväksyntä

Kysymyksellä oli tarkoitus selvittää, kokevatko jäsenet Klubitalolla, että heidät hyväksytään sellaisena kuin he ovat. Kysymys käsitti hyväksynnän niin toisten jäsenten kuin henkilökunnankin suunnalta. Vastaajista 55,3% koki, että heidät hyväksytään paljon sellaisena kun he ovat. 36,8% koki, että heidät hyväksytään jonkin verran (taulukko 4). Vastaajista 5,3% ei osannut sanoa. Yksikään vastaajista ei kokenut, että heidät hyväksytään vain vähän tai ettei heitä hyväksytä lainkaan. Yhdessä lomakkeessa ei ollut vastausta.

Taulukko 4. Hyväksytyksi tulemisen kokeminen

Hyväksytyksi tulemisen kokeminen	f	%
Paljon	21	55,3
Jonkin verran	14	36,8
Vain vähän	0	0,0
Ei lainkaan	0	0,0
En osaa sanoa	2	5,3
Ei vastausta	1	2,6
Kokonaismäärä	38	100,0

Vastuun saaminen

Kysymyksellä oli tarkoitus selvittää, millä tavalla jäsenet kokivat saavansa Klubitalolla vastuuta. Klubitalolla työntekijöiden lisäksi myös jäsenillä on omakohtainen vastuu mm. Klubitalon toiminnasta sekä toisista jäsenistä. Taulukosta 5 selviää, että suurin osa (60,5%) vastaajista olivat sitä mieltä, että jäsenet saavat jonkin verran vastuuta Klubitalolla. 34,2% vastaajista kokivat, että jäsenet saavat paljon vastuuta Klubitalolla. 5,3% vastaajista olivat sitä mieltä, että jäsenet saavat vain vähän vastuuta. Yksikään vastaajista ei kokenut, että jäsenet eivät saisi lainkaan Klubitalolla vastuuta.

Taulukko 5. Jäsenten vastuun saaminen

Jäsenten vastuun saaminen	f	%
Paljon	13	34,2
Jonkin verran	23	60,5
Vain vähän	2	5,3
Ei lainkaan	0	0,0
En osaa sanoa	0	0,0
Ei vastausta	0	0,0
Kokonaismäärä	38	100,0

Mielipiteiden huomioonottaminen ja kuuntelu

Kysymyksellä selvitin, millä tavalla jäsenet kokivat, että heitä kuunnellaan ja heidän mielipiteitään huomioidaan niin klubikokouksissa kuin yksiköiden palaverissa. Suurin osa (52,6%) vastaajista kokivat, että heitä kuunnellaan ja heidän mielipiteitään huomioidaan paljon klubikokouksissa ja yksiköiden palaverissa (taulukko 6). Toiseksi eniten (34,2%) vastaajista olivat sitä mieltä, että heitä kuunnellaan ja heidän mielipiteitä otetaan huomioon jonkin verran. Yksi vastaajista eli 2,6% ajatteli, että häntä kuunnellaan ja hänen mielipiteitään huomioon otetaan vain vähän. Vastaajista kolme (8,0%) ei osannut sanoa. Yksikään vastaajista ei ollut sitä mieltä, ettei heitä kuunnella tai heidän mielipiteitä huomioideta lainkaan. Yhdessä vastauksessa rasti oli kahdessa vastausvaihtoehdossa. Vastaaja oli sitä mieltä, että häntä kuunnellaan ja hänen mielipiteitään huomioidaan klubikokouksissa ja yksikön palaverissa jonkin verran/vain vähän. Jouduin kuitenkin laittamaan taulukoinnissa kyseisen vastauksen ei vastausta- lokerikkoon, jottei se vääristäisi tuloksia.

Taulukko 6. Jäsenten mielipiteiden huomioonottaminen ja kuuntelu

Jäsenten mielipiteiden huomioonottaminen ja kuuntelu	f	%
Paljon	20	52,6
Jonkin verran	13	34,2
Vain vähän	1	2,6
Ei lainkaan	0	0,0
En osaa sanoa	3	8,0
Ei vastausta	1	2,6

Kokonaismäärä	38	100,0
----------------------	----	-------

Kokemus välittämisestä

Kysymyksellä oli tarkoitus selvittää, kokevatko jäsenet, että heistä välitetään Klubitalolla. Taulukosta 7 selviää, että suurin osa (55,3%) vastaajista olivat sitä mieltä, että heistä välitetään paljon Klubitalolla. Toiseksi eniten eli 42,1% vastaajista olivat sitä mieltä, että heistä välitetään jonkin verran. Yksi vastaajista eli 2,6% ei osannut sanoa. Yksikään vastaajista ei ollut sitä mieltä, että heistä välitetään vain vähän tai, ettei heistä välitetä lainkaan. Yksi vastaaja ei osannut sanoa.

Taulukko 7. Jäsenten kokemus välittämisestä

Kokemus välittämisestä	f	%
Paljon	21	55,3
Jonkin verran	16	42,1
Vain vähän	0	0,0
Ei lainkaan	0	0,0
En osaa sanoa	1	2,6
Ei vastausta	0	0,0
Kokonaismäärä	38	100,0

Kokemus välittämisestä Klubitalon ulkopuolella

Klubitalolla tarkoituksena on pitää jäseniin yhteyttä myös Klubitalon ulkopuolella, mikäli jäsen on antanut suostumuksensa tähän. Kysymyksellä halusin selvittää sitä, kokevatko jäsenet näiden yhteydenottojen vuoksi, että heistä välitetään myös Klubitalon ulkopuolellakin. Tuloksista huomaa, että vastauksissa on jonkin verran hajontaa (taulukko 8). Suurin osa (34,2%) vastaajista olivat sitä mieltä, että yhteydenottojen vuoksi he kokevat, että heistä välitetään jonkin verran silloinkin kun he eivät käy Klubitalolla. Toiseksi eniten (29,0%) vastaajista kokivat, että heistä välitetään paljon yhteydenottojen vuoksi Klubitalon ulkopuolellakin. Vastaajista 21,0% ei osannut sanoa. Vastaajista 7,9% koki, että yhteydenottojen vuoksi heistä välitetään vain vähän myös silloin kun he eivät käy Klubitalolla. Vastaajista 5,3% koki, ettei heistä välitetä lainkaan Klubitalon ulkopuolella. Yksi vastaajista oli jättänyt kysymyksen tyhjäksi kommentilla: "ei ole yhteydenottoja".

Taulukko 8. Jäsenten kokemus välittämisestä Klubitalon ulkopuolella

Kokemus välittämisestä Klubitalon ulkopuolella	f	%
Paljon	11	29,0
Jonkin verran	13	34,2
Vain vähän	3	7,9
Ei lainkaan	2	5,3
En osaa sanoa	8	21,0
Ei vastausta	1	2,6
Kokonaismäärä	38	100,0

Vastuu omasta itsestä ja kuntoutumisesta

Kysymyksellä halusin selvittää, kokevatko jäsenet, että heillä on vastuu omasta itsestään ja kuntoutumisestaan. Vastuu omasta itsestä ja kuntoutumisesta käsittää myös päätösvallan tehdä itseä koskevia päätöksiä ja valintoja. Suurin osa (57,9%) vastaajista olivat sitä mieltä, että heillä on Klubitalolla paljon vastuuta omasta itsestään ja kuntoutumisestaan (taulukko 9). Seuraavaksi eniten (31,6%) vastaajista olivat sitä mieltä, että heillä on jonkin verran vastuuta omasta itsestään ja kuntoutumisestaan. Kaksi vastaajaa eli 5,3% oli sitä mieltä, että heillä on vain vähän vastuuta. Yksi vastaajista (2,6%) ei osannut sanoa. Yksikään vastaajista ei ollut sitä mieltä, ettei heillä olisi lainkaan vastuuta omasta itsestään ja kuntoutumisestaan. Yksi vastaajista oli rastittanut kaksi vaihtoehtoa paljon/jonkin verran. Otan vastauksen kirjallisesti huomioon, mutta välttääkseni tulosten vääristymistä, joudun laittamaan vastauksen ei vastausta -osioon.

Taulukko 9. Kävijöiden kokemus omakohtaisesta vastuusta ja kuntoutumisesta

Kokemus omakohtaisesta vastuusta ja kuntoutumisesta	f	%
Paljon	22	57,9
Jonkin verran	12	31,6
Vain vähän	2	5,3
Ei lainkaan	0	0,0
En osaa sanoa	1	2,6
Ei vastausta	1	2,6
Kokonaismäärä	38	100,0

Tunne Klubitalolle kuulumisesta

Kysymyksellä halusin selvittää, missä määrin kävijät tuntevat, että kuuluvat Klubitalolle. Tuloksista selviää (taulukko 10), että (47,4%) vastaajista olivat sitä mieltä, että he kokevat kuuluvansa paljon Klubitalolle. Seuraavaksi eniten vastaajista (36,8%) oli sitä mieltä, että he kokevat kuuluvansa Klubitalolle jonkin verran. Yksikään vastaajista ei ollut sitä mieltä, etteivät he kuuluisi lainkaan Klubitalolle. Kahdessa vastauksessa rasti oltiin laitettu kahteen eri vastausvaihtoehtoon. Toinen vastaajista oli sitä mieltä, että hän kokee kuuluvansa paljon/jonkin verran Klubitalolle. Toinen oli sitä mieltä, että jonkin verran/vain vähän. Vaikka otin vastaukset kirjallisesti huomioon, jouduin kuitenkin taulukoinnissa merkitsemään ne ei vastausta -osioon, jotta tulokset eivät vääristyisi.

Taulukko 10. Kävijöiden kokemus Klubitalolle kuulumisesta

Tunne Klubitalolle kuulumisesta	f	%
Paljon	18	47,4
Jonkin verran	14	36,8
Vain vähän	3	7,9
Ei lainkaan	0	0,0
En osaa sanoa	1	2,6
Ei vastausta	2	5,3
Kokonaismäärä	38	100,0

Vertaistuki

Kysymyksellä halusin selvittää sitä, millä tavoin kävijät kokevat saavansa vertaistukea muilta Klubitalon kävijöiltä. Suurin osa vastaajista (44,7%) oli sitä mieltä, että he saavat jonkin verran vertaistukea muilta Klubitalon kävijöiltä (taulukko 11). 36,8% vastaajista kokivat, että he saavat paljon vertaistukea. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, ettei hän saa lainkaan vertaistukea Klubitalon muilta kävijöiltä. Yksi vastaajista oli laittanut rastin kahteen vaihtoehtoon. Vastaaja oli sitä mieltä, että hän saa vertaistukea jonkin verran/vain vähän. Vaikka otin vastauksen kirjallisesti huomioon, välttääkseni tulosten vääristymistä, laitoin vastauksen taulukossa ei vastausta -osioon.

Taulukko 11. Kävijöiden kokemus vertaistuesta

Kokemus vertaistuesta	f	%
Paljon	14	36,8
Jonkin verran	17	44,7
Vain vähän	3	8,0
Ei lainkaan	1	2,6
En osaa sanoa	2	5,3
Ei vastausta	1	2,6
Kokonaismäärä	38	100,0

Sosiaalisten suhteiden luominen

Kysymyksellä oli tarkoitus selvittää, missä määrin kävijät kokevat, että Klubitalolla kykenee luomaan sosiaalisia suhteita. Tuloksista selviää (taulukko 12), että suurin osa (36,8%) vastaajista kokivat, että Klubitalolla kykenee jonkin verran luomaan sosiaalisia suhteita. 34,2% vastaajista kokivat, että Klubitalolla kykenee luomaan paljon sosiaalisia suhteita. Yksikään vastaajista ei ollut sitä mieltä, ettei Klubitalolla kykene luomaan yhtään sosiaalisia suhteita. Yksi vastaaja oli rastittanut kaksi eri vastausvaihtoehtoa. Vastaaja oli sitä mieltä, että kykenee luomaan paljon/jonkin verran sosiaalisia suhteita Klubitalolla. Jouduin kuitenkin laittamaan vastauksen ei vastausta -osioon, jotta tulokset eivät vääristyisi. Otin kuitenkin vastauksen kirjallisesti huomioon.

Taulukko 12. Kävijöiden kokemus sosiaalisten suhteiden luomisesta Klubitalolla

Kokemus sosiaalisten suhteiden luomisesta	f	%
Paljon	13	34,2
Jonkin verran	14	36,8
Vain vähän	7	18,4
Ei lainkaan	0	0,0
En osaa sanoa	3	8,0
Ei vastausta	1	2,6
Kokonaismäärä	38	100,0

Henkilökunnan ohjaus

Kysymyksellä halusin selvittää sitä, missä määrin kävijät kokevat, että henkilökunta ohjaa heitä sopivissa määrin. Jokainen vastaaja sai itse miettiä omalta kohdaltaan sitä, mikä on heille sopivasti ohjaamista. En siis ollut mittaroinut tai määritellyt mitenkään heille valmiiksi sitä. Kysyttäessä, ohjaako henkilökunta jäseniä sopivasti, vastaajista 42,1% oli sitä mieltä, että tämä toteutuu paljon (taulukko 13). Saman verran vastaajista (42,1%) koki, että tämä toteutuu jonkin verran. 13,2% vastaajista olivat sitä mieltä, että tämä toteutuu vain vähän. Yksi vastaajista oli rastittanut kaksi vaihtoehtoa. Vastaaja oli sitä mieltä, että tämä toteutuu paljon/jonkin verran. Vaikka otin vastauksen kirjallisesti huomioon, laitoin sen kuitenkin taulukoinnissa ei vastausta -osioon tulosten vääristymisen välttämiseksi.

Taulukko 13. Kävijöiden kokemus henkilökunnan ohjaamisesta

Kokemus henkilökunnan ohjaamisesta	f	%
Paljon	16	42,1
Jonkin verran	16	42,1
Vain vähän	5	13,2
Ei lainkaan	0	0,0
En osaa sanoa	0	0,0
Ei vastausta	1	2,6
Kokonaismäärä	38	100,0

Päätösvalta

Halusin selvittää kysymyksellä, missä määrin Klubitalon kävijät kokevat, että he saavat päättää omista asioistaan. Tuloksista huomaa (taulukko 14), että suurin osa vastaajista (47,5%) oli sitä mieltä, että he saavat paljon päättää omista asioistaan. Vastaajista 42,1% koki, että he saavat jonkin verran päättää omista asioistaan. Kaksi vastaajista olivat sitä mieltä, että he saavat vain vähän päättää omista asioistaan. Kaksi vastaajista olivat rastittaneet kaksi eri vastausvaihtoehtoa. Vastaajat olivat sitä mieltä, että he saavat päättää paljon/jonkin verran omista asioistaan Klubitalolla. Vaikka otin vastaukset kirjallisesti huomioon, laitoin ne taulukossa ei vastausta -osioon, jotta tulokset eivät vääristy.

Taulukko 14. Kävijöiden kokemus omasta päätösvallasta

Kokemus henkilökohtaisesta päätösvallasta	f	%
Paljon	18	47,5
Jonkin verran	16	42,1
Vain vähän	2	5,2
Ei lainkaan	0	0,0
En osaa sanoa	0	0,0
Ei vastausta	2	5,2
Kokonaismäärä	38	100,0

Palutteen saaminen

Kysymyksellä oli tarkoitus selvittää Klubitalon toiminnan avoimuutta palutteen saannin muodossa. Halusin arvioida, millä tavoin kävijät kokevat, että he saavat palautetta niin henkilökunnalta kuin toisilta kävijöiltä. Suurin osa (39,5%) vastaajista olivat sitä mieltä, että he saavat jonkin verran palautetta Klubitalon henkilökunnalta ja toisilta kävijöiltä (taulukko 15). Toiseksi eniten (36,9%) vastaajista olivat sitä mieltä, että he saavat paljon palautetta. Vastaajista 18,4% koki, että he saavat vain vähän palautetta henkilökunnalta ja toisilta jäseniltä. Yksi vastaajista koki, ettei saa lainkaan palautetta. Yksi vastaajista oli rastittanut kaksi eri vastausvaihtoehtoa. Vastaaja oli sitä mieltä, että saa paljon/jonki verran palautetta Klubitalon henkilökunnalta ja toisilta kävijöiltä. Jouduin laittamaan vastauksen taulukossa ei vastausta -osioon tulosten vääristymisen ehkäisemiseksi. Otin kuitenkin vastauksen kirjallisesti huomioon.

Taulukko 15. Kävijöiden kokemus palutteen saannista

Kokemus palutteen saannista	f	%
Paljon	14	36,9
Jonkin verran	15	39,5
Vain vähän	7	18,4
Ei lainkaan	1	2,6
En osaa sanoa	0	0,0
Ei vastausta	1	2,6
Kokonaismäärä	38	100,0

Palautteen antaminen

Halusin selvittää kysymyksellä, kokevatko kävijät voivansa antaa palautetta Klubitalon henkilökunnalle ja muille kävijöille. Tuloksista ilmenee (taulukko 16), että suurin osa (44,7%) vastaajista olivat sitä mieltä, että he voivat antaa paljon palautetta henkilökunnalle ja toisille kävijöille. Vastaajista 13,3% oli sitä mieltä, että he voivat antaa vain vähän palautetta. Yhdessä vain vähän -vastauksen perässä oli kommentti: "*Ja sekin värityneesti - pelkään, etteivät ihmiset kestä kritiikkiä*". 5,3% vastaajista kokivat etteivät he voi antaa lainkaan palautetta Klubitalon henkilökunnalle ja toisille kävijöille. Yksi vastaajista oli rastittanut kaksi eri vastausvaihtoehtoa. Vastaaja oli sitä mieltä, että hän pystyy antamaan jonkin verran/vain vähän palautetta henkilökunnalle ja toisille kävijöille. Vaikka otin vastauksen kirjallisesti huomioon, jouduin kuitenkin laittamaan sen ei vastausta - osioon välttääkseni tulosten vääristymistä.

Taulukko 16. Kävijöiden kokemus palautteen antamisesta

Kokemus palautteen antamisesta	f	%
Paljon	17	44,7
Jonkin verran	11	28,9
Vain vähän	5	13,2
Ei lainkaan	2	5,3
En osaa sanoa	2	5,3
Ei vastausta	1	2,6
Kokonaismäärä	38	100,0

7.3 Klubitalon työpainotteisen päivän vaikutus jäseniin

Työpainotteinen päivä

Kysymyksessä oli tarkoitus selvittää, millä tavoin Klubitalon työpainoitteinen päivä on vaikuttanut jäseniin. Kysymyksessä tarkastellaan työpainotteisen päivän vaikutuksia tiettyihin ominaisuuksiin, joita tuon esille sivulla 25.

Tuloksista ilmenee (taulukko 17), että vastaajista suurin osa (39,5%) koki, että heidän omanarvontuntonsa on noussut paljon Klubitalon työpainotteisen päivän

avulla. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, ettei hänen omanarvontuntonsa ole lisääntynyt lainkaan. Kaksi vastaajista oli rastittanut kaksi vastausvaihtoehtoa jonkin verran/vain vähän. Vaikka otin vastaukset kirjallisesti huomioon, jouduin laittamaan ne kuitenkin ei vastausta -osioon ehkäistäkseni tulosten vääristymistä. Kun tarkastellaan itseluottamuksen lisääntymistä Klubitalon työpainotteisen päivän avulla (taulukko 18), voidaan huomata, että suurin osa vastaajista (39,5%) oli sitä mieltä, että heidän itseluottamuksensa on lisääntynyt paljon. Saman verran vastaajia (39,5%) oli myös sitä mieltä, että heidän itseluottamuksensa on lisääntynyt jonkin verran Klubitalon työpainotteisen päivän avulla. Neljä vastaajista (10,5%) oli sitä mieltä, ettei työpainotteinen päivä ole lisännyt lainkaan heidän itseluottamustaan. Yhteensä kolme vastaajaa olivat rastittaneet kaksi vastausvaihtoehtoa. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että työpainotteinen päivä oli lisännyt hänen itseluottamustaan paljon/jonkin verran. Kahden vastaajan mielestä heidän itseluottamuksensa oli lisääntynyt jonkin verran/vain vähän. Vaikka otin näiden kolmen vastaajan vastaukset kirjallisesti huomioon, jouduin kuitenkin laittamaan ne taulukoinnissa ei vastausta -lokeroon välttääkseni tulosten vääristymistä. Elämän mielekkyyttä tarkastellessa huomaa (taulukko 19), että suurin osa vastaajista (47,4%) oli sitä mieltä, että Klubitalon työpainotteinen päivä on lisännyt heidän elämän mielekkyyttään paljon. Vastaajista 5,3% oli sitä mieltä, ettei työpainotteinen päivä ole lisännyt heidän elämän mielekkyyttään lainkaan. Yksi vastaajista oli laittanut rastin kahteen eri vastausvaihtoehtoon. Vastaajan mielestä Klubitalon työpainotteinen päivä oli lisännyt hänen elämän mielekkyyttään jonkin verran/vain vähän. Vaikka otin vastauksen kirjallisesti huomioon, jouduin taulukoinnissa kuitenkin laittamaan sen ei vastausta -lokeroon tulosten vääristymisen välttämiseksi.

Kun näitä kolmea eri ominaisuutta vertaa keskenään, huomaa, että eniten Klubitalon työpainotteinen päivä oli lisännyt elämän mielekkyyttä. 47,4% vastaajista olivat sitä mieltä, että työpainotteinen päivä on lisännyt heidän elämän mielekkyyttään paljon. Omanarvontunnossa sekä itseluottamuksessa oli saman verran paljon -vastauksia (39,5%). Klubitalon työpainotteinen päivä oli lisännyt kaikista vähiten itseluottamusta. Vastaajista 10,5% olivat sitä mieltä, ettei se ole lisääntynyt lainkaan.

Taulukko 17. Kävijöiden kokemus työpainotteisesta päivästä/omanarvontunto

Omanarvontunto	f	%
Paljon	15	39,5
Jonkin verran	14	36,8
Vain vähän	5	13,2
Ei lainkaan	1	2,6
En osaa sanoa	1	2,6
Ei vastausta	2	5,3
Kokonaismäärä	38	100,0

Taulukko 18. Kävijöiden kokemus työpainotteisesta päivästä/itseluottamus

Itseluottamus	f	%
Paljon	15	39,5
Jonkin verran	15	39,5
Vain vähän	1	2,6
Ei lainkaan	4	10,5
En osaa sanoa	0	0,0
Ei vastausta	3	7,9
Kokonaismäärä	38	100,0

Taulukko 19. Kävijöiden kokemus työpainotteisesta päivästä/elämän mielekkyys

Elämän mielekkyys	f	%
Paljon	18	47,4
Jonkin verran	11	28,9
Vain vähän	6	15,8
Ei lainkaan	2	5,3
En osaa sanoa	0	0,0
Ei vastausta	1	2,6
Kokonaismäärä	38	100,0

7.4 Klubitalolla käymisen merkitys jäsenen oman kuntoutumisen osa-alueilla

Kysymyksillä halusin yksityiskohtaisemmin selvittää, millä tavalla Klubitalo on vaikuttanut kävijöiden kuntoutumiseen. Kysymykset käsittelivät kuntoutumiseen liittyviä elementtejä, joita tuon esille sivuilla 25-26.

Taulukosta 20 selviää, että suurin osa vastaajista (47,4%) oli sitä mieltä, että Klubitalolla käyminen on parantanut jonkin verran heidän toimintakykyään. Vastaajista 13,2% oli sitä mieltä, ettei heidän toimintakyvyssään ole tapahtunut muutosta. Yksi vastaajista oli kommentoinut ei muutosta -vastaustaan: "*Ylläpitävä vaikutus*". Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että hänen toimintakykynsä on huonontunut paljon Klubitalolla käymisen vuoksi. Yhdessä vastauksessa oli rastitettu useampia vastausvaihtoehtoja. Vastaaja oli sitä mieltä, että hänen toimintakykynsä oli parantunut jonkin verran/ei muutosta/huonontunut jonkin verran

Klubitalolla käymisen vuoksi. Vaikka otin vastauksen kirjallisesti huomioon, jouduin kuitenkin laittamaan sen ei vastausta -osioon tulosten vääristymisen ehkäisemiseksi.

Taulukko 20. Kävijöiden arvio toimintakyvystä

Toimintakyky	f	%
Parantunut paljon	12	31,6
Parantunut jonkin verran	18	47,4
Ei muutosta	5	13,2
Huonontunut jonkin verran	0	0,0
Huonontunut paljon	1	2,6
En osaa sanoa	1	2,6
Ei vastausta	1	2,6
Kokonaismäärä	38	100,0

Itsenäistä selviytymistä tarkastellessa (taulukko 21) huomaa, että parantunut paljon ja parantunut jonkin verran vastauksia oli saman verran. Molemmat vastausvaihtoehdot olivat keränneet suurimman määrän vastauksia (36,9%). Vastaajista 18,4% oli sitä mieltä, ettei Klubitalolla käyminen ole tuoneet heidän itsenäiseen selviytymiseensä muutosta. Yksikään vastaajista ei ollut sitä mieltä, että Klubitalolla käyminen olisi huonontanut jonkin verran tai huonontanut paljon heidän itsenäistä selviytymistään. Yksi vastaajista oli rastittanut useamman vastausvaihtoehdon. Vastaaja arvioi, että hänen itsenäinen selviytymisensä on parantunut jonkin verran/ei muutosta/huonontunut jonkin verran Klubitalolla käymisen johdosta. Jouduin laittamaan vastauksen ei vastausta -osioon, jotta tulokset eivät vääristyisi. Otin vastauksen kuitenkin kirjallisesti huomioon.

Taulukko 21. Kävijöiden arvio itsenäisestä selviytymisestä

Itsenäinen selviytyminen	f	%
Parantunut paljon	14	36,9
Parantunut jonkin verran	14	36,9
Ei muutosta	7	18,4
Huonontunut jonkin verran	0	0,0
Huonontunut paljon	0	0,0
En osaa sanoa	2	5,2
Ei vastausta	1	2,6
Kokonaismäärä	38	100,0

Taulukosta 22 huomaa, että suurin osa vastaajista (58,0%) oli sitä mieltä, että Klubitallolla käyminen on parantanut jonkin verran heidän hyvinvointiaan. Vastaajista 8,0% oli sitä mieltä, ettei heidän hyvinvointiinsa ole Klubitalon myötä tullut muutosta. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että hänen hyvinvointinsa on huonontunut paljon. Yhdessä vastauksista oltiin rastitettu useita eri vastausvaihtoehtoja. Vastaaja oli sitä mieltä, että hänen hyvinvointinsa on parantunut jonkin verran/ei muutosta/huonontunut jonkin verran Klubitalon vaikutuksesta. Vaikka otin vastauksen kirjallisesti huomioon, jouduin kuitenkin laittamaan sen ei vastausta -osioon tulosten vääristymisen välttämiseksi.

Taulukko 22. Kävijöiden arvio hyvinvoinnista

Hyvinvointi	f	%
Parantunut paljon	10	26,2
Parantunut jonkin verran	22	58,0
Ei muutosta	3	8,0
Huonontunut jonkin verran	0	0,0
Huonontunut paljon	1	2,6
En osaa sanoa	1	2,6
Ei vastausta	1	2,6
Kokonaismäärä	38	100,0

Kävijöiden osallistumismahdollisuuksia tarkastellessa (taulukko 23) huomaa, että suurin osa kävijöistä (47,4%) koki, että heidän osallistumismahdollisuutensa ovat

Klubitalon myötä parantuneet paljon. Vastaajista 5,3% arvioi, ettei heidän osallistumismahdollisuuksissa ole tapahtunut muutosta. Yksi vastaajista koki, että hänen osallistumismahdollisuutensa ovat huonontuneet jonkin verran Klubitalolla käymisen takia. Yksi vastaajista oli rastittanut kysymyksestä useamman eri vastausvaihtoehdon. Vastaaja arvioi, että hänen osallistumismahdollisuutensa ovat Klubitalon myötä parantunut jonkin verran/ei muutosta/huonontunut jonkin verran. Välttääkseni tulosten vääristymistä, laitoin vastauksen ei vastausta -osioon. Otin kuitenkin vastauksen kirjallisesti huomioon.

Taulukko 23. Kävijöiden arvio osallistumismahdollisuuksista

Osallistumismahdollisuudet	f	%
Parantunut paljon	18	47,4
Parantunut jonkin verran	15	39,5
Ei muutosta	2	5,3
Huonontunut jonkin verran	1	2,6
Huonontunut paljon	0	0,0
En osaa sanoa	1	2,6
Ei vastausta	1	2,6
Kokonaismäärä	38	100,0

Tarkastellessa vastaajien arviota omasta työkyvystään (taulukko 24), huomaa, että suurin osa vastaajista (42,1%) oli sitä mieltä, että Klubitalolla käyminen on parantanut jonkin verran heidän työkykyään. 18,4% vastaajista kokivat, ettei heidän työkyvyssään ole tapahtunut muutosta. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että hänen työkykynsä on huonontunut jonkin verran Klubitalolla käymisen takia. Kuin myös yksi vastaaja arvioi, että hänen työkykynsä on huonontunut paljon. Vastaajista 8,0% ei osannut sanoa. Yhdessä vastauksessa (2,6%) oli rastitettu useampia vastausvaihtoehtoja. Vastaaja oli sitä mieltä, että hänen työkykynsä on Klubitalolla käymisen myötä ei muutosta/en osaa sanoa. Vaikka otin vastauksen kirjallisesti huomioon, jouduin kuitenkin laittamaan sen ei vastausta -osioon tulosten vääristymisen ehkäisemiseksi.

Taulukko 24. Kävijöiden arvio työkyvystä

Työkyky	f	%
Parantunut paljon	9	23,7
Parantunut jonkin verran	16	42,1
Ei muutosta	7	18,4
Huonontunut jonkin verran	1	2,6
Huonontunut paljon	1	2,6
En osaa sanoa	3	8,0
Ei vastausta	1	2,6
Kokonaismäärä	38	100,0

Taulukosta 25 selviää, että suurin osa vastaajista (36,8%) oli sitä mieltä, että heidän jaksamisensa on Klubitalon myötä parantunut paljon. Vastaajista 18,4% oli sitä mieltä, ettei heidän jaksamiseensa ole tullut muutosta. Yhteensä kaksi vastaajaa olivat sitä mieltä, että heidän jaksamisensa on huonontunut jonkin verran ja huonontunut paljon Klubitalolla käymisen vuoksi. Vastaajista 8,0% ei osannut sanoa. Yksi vastaajista oli rastittanut useamman eri vastausvaihtoehdon. Vastaaja arvioi, että hänen jaksamisensa on Klubitalolla käymisen myötä parantunut jonkin verran/ei muutosta/huonontunut jonkin verran. Vaikka otin vastauksen kirjallisesti huomioon, jouduin kuitenkin laittamaan sen ei vastausta -osioon vastausten vääristymisen välttämiseksi.

Taulukko 25. Kävijöiden arvio jaksamisesta

Jaksaminen	f	%
Parantunut paljon	14	36,8
Parantunut jonkin verran	11	29,0
Ei muutosta	7	18,4
Huonontunut jonkin verran	1	2,6
Huonontunut paljon	1	2,6
En osaa sanoa	3	8,0
Ei vastausta	1	2,6
Kokonaismäärä	38	100,0

Kun vertaa kaikkia kysytyjä kuntoutumiseen liittyviä elementtejä keskenään ja Klubitalon vaikutuksia niihin, huomaa, että Klubitalo on eniten vaikuttanut jäsenten osallistumismahdollisuuksiin. Vastaajista 47,4% oli sitä mieltä, että Klubitalon vai-

kutuksesta heidän osallistumismahdollisuutensa ovat parantuneet paljon. Seuraavaksi eniten Klubitalo oli vaikuttanut jäsenten itsenäiseen selviytymiseen. Vastaajista 36,9% oli sitä mieltä, että heidän itsenäinen selviytymisensä on parantunut paljon.

8 YHTEENVETO JA POHDINTA

Klubitalon toimintaperiaatteet sekä yhteisöhoidon terapeutin yhteisön määritelmä ovat hyvin samankaltaisia piirteiltään ja toimintanäkemyksiltään (ks. 8-10). Molemissa kuntoutus tapahtuu tiiviin yhteisön ympärillä, jonka rakentavat niin jäsenet kuin henkilökunta. Jäseniä ei nähdä erilaisina diagnooseina eikä heitä kutsuta asiakkaiksi. Juuri tästä syystä Klubitalo kutsuu omia kävijöitään jäseniksi. Jäsenillä on omakohtainen vastuu toiminnan onnistumisesta, mikä näkyy jäsenten ja henkilökunnan tasavertaisuutena. Jäsenillä on oikeus olla päätösten teossa mukana ja heidän mielipiteitään kuunnellaan ja huomioonotetaan yhteisössä.

Tutkimuksen tuloksista voidaan päätellä, että Porin Klubitalo Sarastuksessa jäsenet ovat tyytyväisiä ja kyseisen kaltainen ideologia toimii. Olen päättänyt nostaa tässä esille niitä osa-alueita, jotka tutkimuksen mukaan näyttivät toteutuvan hyvin sekä yhden osa-alueen, joka muihin verrattuna keräsi selkeästi vähiten paljon -vastauksia. Kun ajatellaan Klubitalon toimintaperiaatteiden toteutumista, parhaiten niistä olivat toteutuneet jäsenten kokemus omakohtaisesta vastuusta, hyväksytyksi tulemisen kokeminen sekä jäsenten kuunteleminen ja mielipiteiden huomioonottaminen klubikokouksissa ja yksiköiden palavereissa. Näissä kaikissa edellä mainituissa toimintaperiaatteissa yli puolet vastaajista kokivat niiden toteutuvan hyvin. Eniten vastaajista (57,9%) koki omaavansa paljon vastuuta omasta itsestään ja kuntoutumisestaan. Vastaajista 55,3% vastasi paljon kysyttäessä hyväksytyksi tulemisen kokemista. 52,6% vastaajista kokivat, että heidän mielipiteitä otetaan huomioon ja heitä kuunnellaan klubikokouksissa ja yksiköiden palavereissa paljon. Klubitalo ei ole hoitopaikka vaan täysin vapaaehtoinen kuntoutumispaikka, johon ihmiset ovat hakeutuneet erilaisista syistä (ks. 28-29). Klubitalon henkilökunta ohjaa ja tukee kuntoutumisprosessissa, mutta lopullinen vastuu ja edistyminen on jäsenellä itsellään. Vapaaehtoisuus

varmasti omalla tavallaan testaa jäsenten motivoituneisuutta, mutta sen tiedostaminen voi myös kasvattaa sitä. Klubitalolla ei tehdä toisen puolesta asioita ja tämän takia työtehtävät, Klubitalon toimintaan osallistuminen ja omakohtainen kuntoutuminen on viime kädessä jokaisen omalla vastuulla. Vapaaehtoisuus on nimenomaan merkki siitä, että mitään ei tapahdu ilman omaa panosta. Hyväksytyksi tulemisen kokeminen on äärettömän tärkeää kuntoutumisen kannalta, sillä jotkut mielenterveyskuntoutujat ovat aikaisemmin saattaneet saada osakseen kokemuksia ulkopuolisuudesta ja hylätyksi tulemisesta. Klubitalolla jäsen voi olla juuri sellainen kun on kaikkein ominaispiirteinen ja sairauksineen, kunhan hän ei vaaranna käytöksellään yhteisön turvallisuutta. Samasta syystä myös kuunteleminen ja mielipiteiden huomiointaminen yksiköiden palavereissa ja klubikokouksissa sisältää kuntoutumiseen liittyviä tärkeitä elementtejä. Jäsenet saavat kokea merkityksellisyyttä ja sitä, että heidän näkemyksellään ja mielipiteillään on väliä. Kun jäsenet kokevat, että heitä kuunnellaan ja heidän mielipiteitään otetaan huomioon, saavat he kokea itsensä osaksi toiminnan kulkua ja vastuulliseksi yhteisöön kuuluvaksi jäseneksi. Vaikka suurin osa Klubitalon toimintaperiaatteista näytti toteutuvan melko hyvin, löytyi kehitettäviäkin alueita. Verrattuna muihin kysymyksiin, selkeästi vähiten paljon -vastauksia keräsi jäsenten kokemus välittämisestä Klubitalon ulkopuolella. Kysymyksellä tarkoitettiin yhteydenottoja, joilla Klubitalot pitävät jäseniin yhteyttä silloinkin kun he eivät käy siellä. Vastaajista 29,0% vastasivat paljon, mikä oli huomattavasti vähiten verrattuna muihin toimintaperiaatteisiin. Yhteydenottojen toteutuminen oli vastaus-ten perusteella hieman ristiriitaista. Vaikka toimintaperiaate oli saanut muihin verrattuna kaikista vähiten paljon -vastauksia ja yhdessä lomakkeessa kävi kirjallisesti ilmi jopa yhteydenottojen täysi puutteellisuus, kuitenkin vastaajista 34,2% koki, että ne toteutuvat melko hyvin.

Työpainotteisen päivän vaikutuksia tutkiessa selvisi, että eniten työpainotteinen päivä oli lisännyt jäsenten elämän mielekkyyttä. Vastaajista 47,4% vastasivat paljon. Useat mielenterveysongelmista kärsivät ihmiset saattavat olla eristäytyviä ja sosiaalinen elämä on kaventunut hyvin pieneksi. Haluttomuuden ja toisaalta kyvyttömyyden takia myös elämän muut osa-alueet saattavat olla puutteellisia ja säännöllinen päivärhythmi kadoksissa. Työpainotteinen päivä antaa jäsenille mielekästä tekemistä, sosiaalista läsnäoloa sekä tukea ja motivaatiota ylläpitää säännöllistä vuorokausirytmää. Säännöllisen tekemisen ja sisällön avulla kokemus omasta elämästä saattaa

muuttua merkityksellisemmäksi. Kun jäsen kokee elämänsä olevan merkityksellinen, saattaa se positiivisesti vaikuttaa myös hänen kuvaansa omasta itsestään ja pystyvyydestään.

Jäsenten henkilökohtaisessa arvioinnissa omasta kuntoutumisestaan tuli esille, että Klubitalolla käyminen oli vaikuttanut eniten jäsenten osallistumismahdollisuuksiin. Hieman alle puolet kaikista vastaajista (47,4%) olivat sitä mieltä, että Klubitalo on parantanut paljon heidän osallistumismahdollisuuksiaan. Klubitalon työpainotteisen päivän avulla jokaisen jäsenen osallistumismahdollisuus pyritään turvaamaan. Jäsenet saavat valita päivittäisiä työtehtäviä sen hetkisen voinnin ja kunnon perusteella. Työpainotteiseen päivään toisaalta myös sisältyy säännöllinen klubikokous sekä harvemmin olevat yksiköiden palaverit. Näiden kahden foorumin avulla jäsenet saavat olla mukana tekemässä yhteisiä päätöksiä ja näin ollen myös osallisia Klubitaloon liittyvässä toiminnassa.

Klubitalon lisäksi jäseniä oli eniten asiakkaana Taiteilijakodilla (vastauksista 46%). Yleisin syy Klubitalolle hakeutumiselle oli vastausten mukaan arkielämän tuen tarve, joka käsitti 38% vastauksista. Oli Klubitalolle hakeutumisen syy mikä tahansa, Klubitalo näyttää kuitenkin vastaavan jäsenten haun tarpeeseen todella hyvin. 81,6% vastaajista olivat sitä mieltä, että Klubitalo on vastannut heidän hakeutumisen tarpeeseensa. Voidaan siis päätellä, että Klubitalon toiminta kohtaa monien ihmisten erilaiset tarpeet ja täten kykenee tarjoamaan monipuolista apua ja tukea iästä riippumatta psyykkisesti sairastuneille henkilöille.

Kohderyhmäksi valitsin Klubitalon jäsenet sekä aktiivijäsenet. Aktiivijäseneksi luokitellaan jäsen, joka käy Klubitalolla vähintään kerran kuukaudessa. Kyselylomakkeiden vastauksia käsitellessäni huomasin, että muutama vastaaja ei sopinut tähän joukkoon. He eivät olleet vielä jäseniä Klubitalolla. Jäsenyys on täysin vapaaehtoinen ja periaatteessa Klubitalolla voi halutessaan käydä vuosikausia ilman jäsenyyttä. Näin ollen aktiivijäsenyys tai jäsenyyden kesto eivät kerro itsessään sitä, kuinka kauan Klubitalolla kävijä on yhteensä käynyt Klubitalolla. Kävijällä saattaa olla paljon kokemusta Klubitalosta vaikka ei olisi nimellisesti jäsen tai kuulu aktiivijäseniksi luokiteltuihin henkilöihin. Tästä syystä päätin ottaa vastaajat mukaan kohderyhmään.

Olisin voinut kyselylomakkeessa selvittää jäsenyyden keston sijaan, kuinka kauan vastaaja on käynyt Klubitalolla tai onko vastaaja aktiivijäsen vai jäsen.

Muita omakohtaisia kritiikin aiheita on se, että vastausvaihtoehtoja olisi saanut olla enemmän. Valitsemani vastausvaihtoehdot olivat selkeät, mutta teki vastauksista ja toisaalta vastaamisesta kovin mustavalkoista. Monissa vastauksissa huomasin, että vastausvaihtoehtoista oli rastitettu enemmän kuin yksi. Jotta vastaukset pysyivät suhteessa vastaajien lukumäärään, jouduin tällaiset vastaukset laittamaan taulukoinnissa ei vastausta -lokeroon. Kuitenkin toin nämä vastaukset tuloksissa kirjallisesti esille, sillä nekin pitivät sisällään arvokasta tietoa. Koska vastausvaihtoehdot olivat hieman mustavalkoisia ja vastaajat herkästi valitsivat useamman kuin yhden vaihtoehdon, olisi ollut hyvä ohjeistaa rastien toivottavasta lukumäärästä. Lisäksi mielestäni "vain vähän" vastausvaihtoehto oli jossain määrin hieman kyseenalainen. Kun esimerkiksi mitattiin elämänlaadun lisääntymistä Klubitalon työpainotteisen päivän avulla, vain -etuliite antaa vähän sanalle hieman negatiivisen vaikutelman vaikka todellisuudessa vain vähän tarkoittaa tässä yhteydessä jonkun ominaisuuden positiivista lisääntymistä. Vain -etuliite antaa sellaisen kuvan, että alkuperäinen oletus oli suurempi lisääntyminen. Lisäksi koin, että kyselylomakkeeseen olisi ollut hyvä lisätä tyhjiä viivoja, joihin vastaajat olisivat voineet halutessaan kirjoittaa selvennystä tai jotakin aiheeseen liittyvää. Vaikka näen paljon parannettavaa, koin, että tutkimukseksi antoi sellaisenaan vastauksen tutkimusongelmiini. Monipuolisemmilla vastausvaihtoehtoilla ja vapaa kommentointi -viivoilla, tuloksista olisi saattanut saada vieläkin enemmän ja niistä olisi saattanut löytää erilaisia näkökulmia.

Itselleni suurin anti opinnäytetyössäni oli se, että koin tekeväni jotain merkityksellistä. En missään vaiheessa tehnyt opinnäytetyötä vain siinä toivossa, että kunhan saisin sen nyt vain alta pois. Minulla oli kokoajan tähtäimessä se, että tutkimukseni avulla Porin Klubitalo Sarastus saa tärkeää toimintaansa liittyvää tietoa ja tutkimukseni avulla toiminnan tuloksellisuutta on mahdollista osoittaa myös ulospäin eri tahoille kuten rahoittajille. Ammatillisen kasvun kannalta yksi mainittavimmista asioista oli rehellisyys omaa työtä kohtaan. Kun opinnäytetyö eteni, matkan varrella huomasi asioita, jotka olisi voinut tehdä toisin ja paremmin. Ensimmäinen reaktioni oli virheiden ja puutteellisuuden peittäminen, koska pelkäsin niiden vievän opinnäytetyöltäni uskottavuutta tai tekevän siitä huonomman. Itselleni valtava askel ammatillisessa

kasvussa oli juuri näiden virheiden ja puutteellisuuden hyväksyminen. Opin ymmärtämään, että juuri näiden asioiden tiedostaminen ja hyväksyminen on merkittävämpää oppimisen kannalta kuin niiden piilottaminen. Tiedostaminen ja oman itsensä reflektointi ovat kuitenkin tärkeitä asioita ammatillisen kasvun ja kehityksen kannalta. Opinnäytetyön avulla opin myös laajojen kokonaisuuksien hallintaa sekä kirjallisuuden kriittistä ja rajaavaa hyödyntämistä siinä. Haasteellista oli nimenomaan se, mitä haluan kertoa opinnäytetyössäni ja minkälainen tieto aiheen kannalta on olennaista. Yritin pitää opinnäytetyö teoriapaketin "laadukkaana" enkä halunnut mennä sieltä, missä aita on matalin. Siksi vältin ns. helppoja ratkaisua kuten erilaisten mielenterveysongelmien luettelemista. Niiden avulla opinnäytetyö olisi saanut helposti lisää pituutta, mutta itse aihetta ajatellen, ne eivät olisi olleet olennaisia. Fountain House -ideologiaakin ajatellen erilaisten mielenterveysongelmien nostaminen olisi ollut merkityksetöntä, koska Klubitalolla jäsenet nähdään ihmisinä, eivät diagnooseina.

Opinnäytetyötäni hyödyntäen on mahdollista tehdä erilaisia jatkotutkimuksia aiheesta. Jatkotutkimuksen voisi tehdä omasta opinnäytetyöstäni poiketen enemmän vertailevana. Jatkotutkimuksessa voisi esim. tutkia onko vastauksissa eroa kun vertaa nuorempia ja vanhempia jäseniä tai poikkeavatko vastaukset toisistaan kun vertaa vähemmän aikaa ja pidempään Klubitalolla käyneitä keskenään. Sukupuolten välisiä eroja on myös mahdollista vertailla siinä mielessä, onko miesten ja naisten välisissä vastauksissa poikkeavuuksia. Yhteisön merkitystä voisi tutkia myös hieman erilaisesta näkökulmasta, kehittävästä suunnasta. Tutkimuksen avulla voitaisiin selvittää mikä yhteisössä ei välttämättä toimi niin hyvin ja etsiä kyselyn avulla jäseniltä kehitysideoita ja ratkaisuja. Kohderyhmä voi olla pelkät jäsenet, mutta näkisin sen Klubitaloa ajatellen olevan merkittävämpi, mikäli henkilökunta ja johtaja ovat myös siinä mukana. Henkilöstö, esimiehet ja johtaja ovat terapeuttisen yhteisön teorian mukaan kuitenkin osa yhteisöä. Toivonkin, että opinnäytetyöni olisi hyödynnettävissä jatkotutkimuksia varten. Kolmas sektori on tärkeä mielenterveyspalveluiden tuottaja tulevaisuuden mielenterveyspalveluverkostossa ja ovat siksi tärkeitä tutkimuskohteita.

LÄHTEET

E-mielenterveyden www-sivut. Viitattu 10.10.2014. <http://www.e-mielenterveys.fi/e-mielenterveys/>

Heikkinen-Peltonen, R., Innamaa, M. & Virta, M. 2008. Mieli ja terveys. Helsinki: Edita.

Heiskanen, A. 2008. Maxwell Jonesin demokraattinen terapeutinen yhteisö Mainiemen kuntoutumiskeskuksen toiminnan perustana. Hämeen päihdehuollon kuntayhtymä Mainiemen kuntoutumiskeskus.
http://www.mainiemikk.fi/tiedostot/yhteiskuntoutuksesta_ja_rogersista.pdf

Hietala-Paalamaa, O., Hujanen, T., Härkäpää, K. & Reuter, A. 2009. Mielenterveyskuntoutujien klubitalot: Yhteisön tukea ja yksilöllistä kuntoutumista (Raha-automaattiyhdistyksen avustustoiminnan raportteja 20). Viitattu 27.10.2014.
www2.ray.fi/download/499

Hiltunen, L. 18.2.2009. Validiteetti ja reliabiliteetti. Jyväskylän yliopisto.
http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/validius_ja_reliabiliteetti.pdf

JK Humalajoen www-sivut. Viitattu 23.10.2014.
<http://www.humalajoki.fi/index.php/kolmassektori>

Järvikoski, A. & Härkäpää, K. 2011. Kuntoutuksen perusteet: näkökulmia kuntoutukseen ja kuntoutustieteeseen. Helsinki: WSOYpro.

Kansalaisyhteiskunnan www-sivut. Viitattu 17.10.2014.
http://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/sosiaalinen_paaoma_ja_yhteisollisyys/yhteiso

Kuhanen, C., Oittinen, P., Kanerva, A., Seuri, T. & Schubert, C. 2010. Mielenterveyshoitotyö. Helsinki: WSOYpro.

Lahtonen, P. 2014. Kuntoutumisvalmentaja, Klubitalo Sarastus. Pori. Tiedonanto 18.8.2014.

Lahtonen, P. 2014. Kuntoutumisvalmentaja, Klubitalo Sarastus. Pori. Tiedonanto 11.9.2014.

Murto, K. 2013. Terapeutin yhteisö. Porvoo: Kari Consulting Oy.

Noppiari, E., Kiiltomäki, A. & Pesonen, A. 2007. Mielenterveystyö perusterveydenhuollossa. Helsinki: Tammi.

Omaiset Mielenterveystyön tukena Länsi-Suomen yhdistys ry:n www-sivut. Viitattu 6.10.2014. <http://www.omaistelasu.org/index.html>

Porin Klubitalo Sarastuksen www-sivut. Viitattu 4.9.2014.
<http://www.tukiranka.fi/sarastus/index.html>

Porin Klubitalo Sarastuksen www-sivut. Viitattu 12.9.2014
<http://www.tukiranka.fi/sarastus/historia.html>

Porin Mielenterveystoiminnan Tuki ry:n www-sivut. Viitattu 4.9.2014.
<http://www.porinhyvis.fi/toimintaa.htm>

Pöyhönen, E., Puumalainen, T., Hiltunen, E., Kurri, S., Holm, A. & Loukola, E-M.
2003. Mielenterveyskuntoutujien klubitalo: yhdessä kohti työelämää. Helsinki: Sosi-
aali- ja terveystalon tutkimus- ja kehittämiskeskus.

Rissanen, P. 2007. Skitsofreniasta kuntoutuminen. Helsinki: Mielenterveyden kes-
kusliitto.

Satakunnan mielenterveysseuran www-sivut. Viitattu 17.10.2014.
<http://www.satms.fi/yhdistys>

Suomen Klubitalot ry:n www-sivut. Viitattu 4.11.2014.
http://www.suomenklubitalot.fi/?page_id=47

Suomen Klubitalot ry:n www-sivut. Viitattu 4.11.2014.
http://www.suomenklubitalot.fi/?page_id=48

Suomen Mielenterveysseuran Vahvistamon www-sivut. Viitattu 4.9.2014.
http://www.vahvistamo.fi/vahvistamo/ihmissuhteet/yhteiso_ja_osallisuus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut. Viitattu 4.11.2014.
<http://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/itsenaisen-elaman-tuki/vertaistuki>

Tilastokeskus www-sivut. Viitattu 10.10.2014.
<http://www.stat.fi/meta/kas/reliabiliteetti.html>

Tukiranka ry:n www-sivut. Viitattu 27.10.2014.
<http://www.tukiranka.fi/toiminta.htm>

Tukiranka ry:n www-sivut. Viitattu 3.11.2014
http://www.tukiranka.fi/tukiranka/tukirangan_toiminta.htm

Tukiranka ry. 2014. Tukiranka ry toimintasuunnitelma vuodelle 2014.

Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Tammi.

KYSELYLOMAKE LIITTYEN OPINNÄYTETYÖHÖNI (2014)

Selvitän opinnäytetyössäni, **millä tavalla Klubitalon yhteisö on vaikuttanut jäsenten kuntoutumiseen.**

Tulen käsittelemään vastaukset luottamuksellisesti ja nimettömästi.

Jokainen vastaus on arvokas, vastaathan siis jokaiseen kysymykseen.

Moona Hellsten, sosionomiopiskelija (AMK)

(Rasti ruutuun)

1. Ikä

- 18–22 vuotta
- 23–30 vuotta
- 31–40 vuotta
- 41–50 vuotta
- 51–60 vuotta
- Yli 60 vuotta

2. Mistä syystä hakeuduit Klubitalolle?

- Tarvitsin tukea arkielämään
- Tarvitsin tukea ihmissuhteisiin
- Tarvitsin tukea opiskeluihini
- Tarvitsin tukea työllistymiseeni
- Muu syy, mikä?

3. Onko Klubitalo vastannut tähän tarpeeseen?

- Kyllä
- Ei

4. Kuinka kauan olet ollut jäsenenä Klubitalolla?

- Alle 1kk
- 1kk–3kk
- 4kk–6kk
- 7kk–1v
- yli 1vuosi–3 vuotta
- yli 3 vuotta–5vuotta
- yli 5 vuotta–10 vuotta
- yli 10 vuotta

5. Koen, että Klubitalon jäsenet ovat tasavertaisia henkilökunnan kanssa

- Paljon
- Jonkin verran
- Vain vähän
- Ei lainkaan
- En osaa sanoa

6. Koen, että minut hyväksytään Klubitalolla sellaisena kuin olen

- Paljon
- Jonkin verran
- Vain vähän
- Ei lainkaan
- En osaa sanoa

7. Klubitalolla jäsenet saavat vastuuta

- Paljon
- Jonkin verran
- Vain vähän
- Ei lainkaan
- En osaa sanoa

**8. Koen, että minua kuunnellaan ja mielipiteeni huomioidaan klubi-
kokouksissa ja yksiköiden palavereissa**

- Paljon
- Jonkin verran
- Vain vähän
- Ei lainkaan
- En osaa sanoa

9. Koen, että minusta välitetään Klubitalolla

- Paljon
- Jonkin verran
- Vain vähän
- Ei lainkaan
- En osaa sanoa

10. Klubitalon yhteydenottojen vuoksi koen, että minusta välitetään silloinkin kun en käy siellä

- Paljon
- Jonkin verran
- Vain vähän
- Ei lainkaan
- En osaa sanoa

11. Koen, että minulla on Klubitalolla vastuu omasta itsestäni ja kuntoutumisestani

- Paljon
- Jonkin verran
- Vain vähän
- Ei lainkaan
- En osaa sanoa

12. Klubitalon työpainotteinen päivä on lisännyt:

Omanarvontuntoani

- Paljon
- Jonkin verran
- Vain vähän
- Ei lainkaan
- En osaa sanoa

Itseluottamustani

- Paljon
- Jonkin verran
- Vain vähän
- Ei lainkaan
- En osaa sanoa

Elämäni mielekkyyttä

- Paljon
- Jonkin verran
- Vain vähän
- Ei lainkaan
- En osaa sanoa

13. Tunnen, että kuulun Klubitalolle

- Paljon
- Jonkin verran
- Vain vähän
- Ei lainkaan
- En osaa sanoa

14. Koen saavani vertaistukea muilta jäseniltä

- Paljon
- Jonkin verran
- Vain vähän
- Ei lainkaan
- En osaa sanoa

15. Koen, että kykenen luomaan sosiaalisia suhteita Klubitalolla

- Paljon
- Jonkin verran
- Vain vähän
- Ei lainkaan
- En osaa sanoa

16. Henkilökunta ohjaa minua sopivasti

- Paljon
- Jonkin verran
- Vain vähän
- Ei lainkaan
- En osaa sanoa

17. Koen, että saan päättää omista asioistani

- Paljon
- Jonkin verran
- Vain vähän
- Ei lainkaan
- En osaa sanoa

18. Klubitalon toiminnassa vallitsee avoimuus. Saan palautetta jäseniltä ja henkilökunnalta

- Paljon
- Jonkin verran
- Vain vähän
- Ei lainkaan
- En osaa sanoa

19. Koen, että voin itsekin antaa palautetta

- Paljon
- Jonkin verran
- Vain vähän
- Ei lainkaan
- En osaa sanoa

20. Oletko asiakkaana Klubitalon lisäksi jossain muualla? Missä?

- Taiteilijankoti
- Nuorten vastaanotto
- Aikuisten vastaanotto
- Palvelukoti Veturi
- Kohtaamispaikka
- Hyvän Mielen Talo
- Jossain muualla, missä?

21. Kun mietit omaa kuntoutumistasi, millä tavoin Klubitalo on vaikuttanut:

Toimintakykyysi

- Parantunut paljon
- Parantunut jonkin verran
- Ei muutosta
- Huonontunut jonkin verran
- Huonontunut paljon
- En osaa sanoa

Itsenäiseen selviytymiseesi

- Parantunut paljon
- Parantunut jonkin verran
- Ei muutosta
- Huonontunut jonkin verran
- Huonontunut paljon
- En osaa sanoa

Hyvinvointiisi

- Parantunut paljon
- Parantunut jonkin verran
- Ei muutosta
- Huonontunut jonkin verran
- Huonontunut paljon
- En osaa sanoa

Osallistumismahdollisuuksiisi

- Parantunut paljon
- Parantunut jonkin verran
- Ei muutosta
- Huonontunut jonkin verran
- Huonontunut paljon
- En osaa sanoa

Työkykyysi

- Parantunut paljon
- Parantunut jonkin verran
- Ei muutosta
- Huonontunut jonkin verran
- Huonontunut paljon
- En osaa sanoa

Jaksamiseesi

- Parantunut paljon
- Parantunut jonkin verran
- Ei muutosta
- Huonontunut jonkin verran
- Huonontunut paljon
- En osaa sanoa

Se oli viimeinen kysymys! Kiitos ajastasi 😊